

The Meanings of /kàp/ in the Sukhothai Inscriptions:

An Analysis of Semantic and Syntactic Contexts

ความหมายของคำว่า กับ ในจารึกสุโขทัย:

การวิเคราะห์บริบททางอรรถศาสตร์และวากยสัมพันธ์

Karnwiruch Nuchpraharn*

Vipas Pothipath

กานต์วิรุช นุชประธาร

วิภาส โพธิแพทย์

Faculty of Arts, Chulalongkorn University, Thailand

Corresponding author*

e-mail: karnwiruch.n@student.chula.ac.th

Received 29-03-2023

Revised 24-05-2023

Accepted 02-06-2023

Abstract

Objectives: The objectives of this article are to investigate the contextual meanings of /kàp/ in the Sukhothai period by analyzing its contexts from both semantic and syntactic perspectives, and to study the conceptual meaning of /kàp/ which can relate to the contextual meanings of the inscription.

Methods: The data has been collected from the book "The Inscription Collection Vol. 8: The Sukhothai Stone Inscriptions" which was published by the Fine Arts Department in 2005. This study only collects Thai texts in the Sukhothai Thai script and the Sukhothai Khom script. Afterwards, the semantic and syntactic contexts of each surrounding statement are analyzed to examine the contextual meanings, and relation to other meanings to form the conceptual meaning of /kàp/.

Results: The research results indicate that there are 55 statements found in 17 Sukhothai inscriptions. The word /kàp/ can be categorized into 3 groups according to their functions, and can be construed as having 4 meanings. As a PREPOSITION, there are 2 meanings: 1) 'together with/in accompany with', and 2) 'showing destination'. As a NOUN PHRASE CONJUNCTION, it means 3) 'and/including'. As a NOUN, it means 4) 'side dishes/food that is eaten or served with rice'. Furthermore, these 4 meanings are related to a single CONCEPTUAL MEANING of 'participating in a particular situation'. In other words, all distinct meanings are influenced by both semantic and syntactic contexts; consequently, these 4 meanings are so-called CONTEXTUAL MEANINGS. In conclusion, /kàp/ is not a HOMONYM but a POLYSEMOUS WORD.

Application of this study: The research results can be applied to the study of language change in both diachronic and synchronic approaches. The analysis of semantic and syntactic contexts may be essential for considering the meanings of grammatical words because these words have no clear meaning; therefore, the contexts in which they appear must be taken into account. Moreover, the results can also be developed into the methodology of Grammaticalization.

Keywords: the word /kàp/, The Sukhothai Thai, Polysemy, Contextual Meanings, Conceptual Meaning

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: บทความเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหมายตามบริบทของคำว่า กับ ในจารึกสุโขทัยโดยพิจารณาจากบริบททางอรรถศาสตร์และบริบททางวากยสัมพันธ์ รวมถึงศึกษาความหมายเชิงมโนทัศน์ของคำว่า กับ ที่ความหมายตามบริบทต่าง ๆ ในจารึกสุโขทัยมีร่วมกัน

วิธีการศึกษา: ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่น่าวิเคราะห์จากหนังสือ "ประชุมจารึก ภาคที่ 8 จารึกสุโขทัย" ที่กรมศิลปากรจัดพิมพ์เผยแพร่เมื่อ พ.ศ. 2548 ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตข้อมูลเฉพาะข้อความที่เขียนเป็นภาษาไทย โดยไม่จำกัดว่าใช้อักษรไทยสุโขทัยหรือใช้อักษรขอมสุโขทัยในการบันทึก หลังจากนั้น ผู้วิจัยจะวิเคราะห์บริบททางอรรถศาสตร์และบริบททางวากยสัมพันธ์ของคำที่แวดล้อมคำว่า กับ ในข้อความเพื่อพิจารณาความหมายตามบริบท และพิจารณาจุดร่วมของความหมายต่าง ๆ เพื่อสรุปเป็นความหมายเชิงมโนทัศน์ของคำว่า กับ

ผลการศึกษา: คำว่า กับ ปรากฏอยู่ในจารึกสุโขทัยจำนวนทั้งสิ้น 55 ข้อความจากจารึก 17 หลัก โดยจำแนกหมวดคำได้เป็น 3 หมวดคำ มีความหมายของคำว่า กับ จำนวนทั้งสิ้น 4 ความหมาย ดังนี้ **หมวดคำบุพบท** มี 2 ความหมาย ได้แก่ 1) 'บ่งชี้ผู้ร่วม' และ 2) 'บ่งชี้จุดหมาย' **ส่วนหมวดคำเชื่อมนาม** มี 1 ความหมาย คือ 3) 'แสดงการรวม' และ **หมวดคำนาม** มี 1 ความหมาย คือ 4) 'อาหารสำหรับกินร่วมกับข้าว' นอกจากนี้ เมื่อพิจารณา

ความหมายต่าง ๆ แล้วพบว่าทุกความหมายมีจุดเชื่อมโยงกันเป็นความหมายเดียว คือ ความหมายเชิงมโนทัศน์ 'แสดงการมีส่วนร่วมในสถานการณ์' ส่วนความหมายที่พบทั้ง 4 ความหมายนั้นมีแง่มุมทางความหมายแตกต่างกัน เนื่องจากอิทธิพลจากบริบททางวรรณคดีและวาทกรรมสัมพันธ์ จึงถือว่าความหมายทั้ง 4 ความหมายนี้เป็นความหมายตามบริบท โดยสรุปแล้ว คำว่า กับ ไม่ได้เป็นคำพ้องรูปพ้องเสียง แต่เป็นคำหลายความหมาย

การประยุกต์ใช้: ผลการศึกษาในครั้งนี้สามารถนำไปใช้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางภาษาได้ทั้งแบบข้ามสมัย (diachronic) และเฉพาะสมัย (synchronic) และยังเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ความหมายของคำไวยากรณ์คำอื่น เนื่องจากคำไวยากรณ์ไม่มีความหมายประจำคำชัดเจน จึงจำเป็นต้องพิจารณาความหมายจากบริบทที่ปรากฏร่วมกันอีกทั้ง ผลการวิเคราะห์ความหมายที่ได้จากการศึกษานี้ ยังสามารถต่อยอดเป็นการศึกษาตามแนวกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ (Grammaticalization) ต่อไปได้

คำสำคัญ: คำว่า กับ ภาษาไทยสมัยสุโขทัย คำหลายความหมาย ความหมายตามบริบท ความหมายเชิงมโนทัศน์

บทนำ

คำว่า กับ เป็นคำไวยากรณ์ (grammatical word) คำหนึ่งในภาษาไทยที่ปรากฏใช้ได้ในหลายสถานการณ์ เมื่อกล่าวถึงคำว่า กับ คนทั่วไปมักนึกถึงคำว่า กับ ที่มีความหมายว่า 'ร่วมกัน' 'ด้วยกัน' หรือ 'เกี่ยวข้องกัน' เมื่อค้นในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 พบว่าพจนานุกรมได้ให้ความหมายของคำว่า กับ ที่เป็นคำไวยากรณ์ไว้ ดังนี้

กับ 2 (ไว) เป็นคำที่เชื่อมคำหรือความเข้าด้วยกัน มีความหมายว่า 'ร่วมกัน' เช่น พากับดิน กินกับนอน หรือมีความหมายที่เกี่ยวข้องกัน โดยเน้นกิริยานั้นให้ชัดเจนขึ้น เป็นต้นว่า คำหนึ่ง 'บอกเครื่องมือที่กระทำ' เช่น ได้ยินมากับหู หรือ 'บอกสถานที่' เช่น นั่งกับพื้น หรือ 'บอกผู้ถูกกระทำ' เช่น เขาร้ายกับฉัน (The Royal Institute, 2013 : 106)

นอกจากจะเป็นคำไวยากรณ์แล้ว พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานยังระบุว่าคำว่า กับ ปรากฏเป็นคำเนื้อหา (content word) ได้เช่นกัน มีความหมายดังนี้

กับ 3, กับข้าว เป็นคำนาม มีความหมายว่า 'อาหารซึ่งปรกติใช้กินพร้อมข้าว' (The Royal Institute, 2013 : 106) เช่น ประโยคที่ว่า เขากินแต่กับ ไม่ยอมกินข้าว (Pothipath, 2014 : 20)

จากนิยามความหมายตามพจนานุกรมข้างต้นชี้ให้เห็นว่าคำว่า กับ มีความหมายที่หลากหลาย ทั้งนี้ การที่คำในภาษามีรูปสะกดและออกเสียงแบบเดียวกัน แต่มีความหมายต่างกัน อาจเกิดขึ้นได้จากปรากฏการณ์ในภาษา 2 ลักษณะ ดังนี้

ลักษณะแรกเป็นความบังเอิญทางภาษา เรียกว่า "การพ้องรูปพ้องเสียง (homonymy)" เกิดจากคำสองคำขึ้นไปที่มีที่มาหรือรากศัพท์ต่างกัน ความหมายไม่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน แต่บังเอิญมีรูปสะกดและออกเสียงเหมือนกัน ถือว่าเป็นคนละคำกัน (Office of the Royal Society, 2017 : 209) ยกตัวอย่างเช่น รูปสะกด ชัน อาจเป็นได้ถึง 3 คำ 3 ความหมาย และเป็นได้ทั้งคำนามและคำกริยา หากเป็นคำนาม จะหมายถึง 'ภาชนะสำหรับตักหรือใส่ข้าว' แต่หากเป็นคำกริยา ก็มีความหมายแตกต่างกันอีก 2 ความหมาย ความหมายแรก หมายถึง 'ทำให้ตั้งหรือทำให้แน่นด้วยวิธีหมุนกดแรงเข้าไป เช่น ชันชะเนาะ ชันเกลียว' ส่วนความหมายที่ 2 หมายถึง 'หัวเราะ, นึกอยากหัวเราะ' (The Royal Institute, 2013 : 184)

ส่วนลักษณะที่ 2 เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงภายในภาษา ในการศึกษาอรรถศาสตร์ปริฐาน (cognitive semantics)¹ เรียกปรากฏการณ์เช่นนี้ว่า "การมีหลายความหมาย (polysemy)" ซึ่งทำให้คำคำหนึ่งมีที่ใช่มากขึ้นตามยุคสมัยของภาษาและความหมายต่าง ๆ ของคำคำนั้นยังเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน (Office of the Royal Society, 2017 : 340-341) แต่มีส่วนที่แตกต่างกันเล็กน้อยขึ้นอยู่กับบริบทแวดล้อมที่คำคำนั้นไปปรากฏ ความหมายที่แตกต่างกันนี้เรียกว่า "ความหมายตามบริบท (contextual meaning)" ส่วนจุดร่วมที่ทุกความหมายมีมโนทัศน์ร่วมกันหรือเป็นความหมายต้นแบบของความหมายตามบริบทเรียกว่า "ความหมายเชิงมโนทัศน์ (conceptual meaning)" หรือ "ความหมายเชิงปริฐาน (cognitive meaning)" (Saralamba, 1995 : 13, 24-25; Office of the Royal Society, 2017 : 101) กรณีเช่นนี้จะยังถือว่าเป็นคำคำเดียวกันและจะเรียกคำคำนั้นว่าเป็น "คำหลายความหมาย (polysemous word; polyseme)" (Cruse, 2000 : 109)

¹ อรรถศาสตร์ปริฐาน (Cognitive Semantics) หมายถึง การศึกษาความหมาย โดยเน้นวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความหมายกับระบบปริฐานหรือกระบวนการรับรู้ การใช้เหตุผล และการเข้าใจโลกของมนุษย์ (Langacker, 1991 : 35, 315; Croft & Cruse, 2004 : 1; Evans & Green, 2006 : 1; Rattanaphanusorn, 2006 : 11)

นอกจากปริบททางอรรถศาสตร์หรือความหมายแล้ว ปริบททางวากยสัมพันธ์หรือโครงสร้างก็มีส่วนสำคัญต่อการตีความความหมายของคำว่า *กั๊* หากพิจารณาจากความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (The Royal Institute, 2013 : 106) จะเห็นว่าคำว่า *กั๊* ไม่ได้จัดอยู่ในหมวดคำ² เพียงหมวดเดียว กล่าวคือ คำว่า *กั๊* 2 (ไว) ที่พจนานุกรมระบุว่าเป็นคำไวยากรณ์ทำหน้าที่เชื่อมคำหรือความเข้าด้วยกันนั้น เมื่อจำแนกในออกตามหมวดคำแล้ว จะจัดอยู่ในหมวดคำได้ 3 หมวด ได้แก่ หมวดคำบุพบท หมวดคำเชื่อมนาม และหมวดคำเชื่อมอนุพจน์ ส่วนคำว่า *กั๊* 3, *กั๊* ข้าว ที่มีความหมายว่า ‘อาหารซึ่งปรกติใช้กินพร้อมข้าว’ นั้นจัดอยู่ในหมวดคำนาม ดังนั้น จากข้อมูลในพจนานุกรมก็อาจชี้ให้เห็นว่าคำว่า *กั๊* ปรากฏอยู่ในปริบททางวากยสัมพันธ์ได้ 4 ปริบทใหญ่ ๆ ได้แก่ ปริบทที่ *กั๊* เป็นคำบุพบท ปริบทที่ *กั๊* เป็นคำเชื่อมนาม ปริบทที่ *กั๊* เป็นคำเชื่อมอนุพจน์ และปริบทที่ *กั๊* เป็นคำนาม

อนึ่ง เมื่อผู้วิจัยได้ทบทวนงานวิจัยเชิงประวัติ พบว่ามีงานวิจัยในอดีตจำนวน 3 เรื่องได้รวบรวมและวิเคราะห์หมวดคำและความหมายของคำว่า *กั๊* เอาไว้ ได้แก่ “การศึกษาเปรียบเทียบการใช้คำบุพบทในสมัยสุโขทัย อยุรยา กับสมัยปัจจุบัน” ของนันทกา พหลยuth (Paholayuth, 1983) “การศึกษาเปรียบเทียบการใช้คำสันธานในสมัยสุโขทัย อยุรยา กับสมัยปัจจุบัน” ของจิราพร โชติเรียววงศ์ (Chotitearawong, 1981) และ “การใช้สันธานในสมัยรัตนโกสินทร์” ของเทพี พันธุมธธา (Bandhumedha, 1986) งานวิจัยทั้ง 3 เรื่องนี้ใช้แนวคิดในการวิเคราะห์ชนิดของคำตามหนังสือ “หลักภาษาไทย” ของพระยาอุปกิตศิลปสาร (Phraya Upakit Silapasan, 2005) พบว่าคำว่า *กั๊* จัดเป็นคำได้ 2 ชนิด ได้แก่ คำบุพบทและคำสันธาน โดยสามารถสรุปชนิดของคำและความหมายได้ดังตารางต่อไปนี้

Table 1 Adapting the concept of lexical functions and meaning proposed by Phraya Upakit Silapasan (2005), it is found in previous studies (Paholayuth, 1983; Chotitearawong, 1981; Bandhumedha, 1986) that /kàp/ in the Sukhothai period could only be a PREPOSITION with 2 meanings; COMBINATION marker and GOAL marker, while later it could be a CLAUSE CONJUNCTION and gained more meanings as a PREPOSITION.

		Sukhothai	Ayudhya	Ratanakosin
/kàp/ as a PREPOSITION	GOAL marker	✓	✓	✓
	COMBINATION marker	✓	✓	✓
	LOCATIVE marker		✓	✓
	SOURCE marker		✓	✓
	COMITATIVE marker		✓	✓
	POSSESSIVE marker		✓	
	INSTRUMENTAL marker			✓
/kàp/ as a CLAUSE CONJUNCTION			✓	✓

จากผลการวิจัยจากทั้ง 3 เรื่องข้างต้น พอจะเป็นแนวทางในการศึกษาความหมายของคำว่า *กั๊* ในสมัยสุโขทัยให้แก่ผู้วิจัยได้ กล่าวคือ งานวิจัยทั้ง 3 เรื่องระบุตรงกันว่าคำว่า *กั๊* มีใช้เป็นคำบุพบทเพียงชนิดเดียว และสามารถปรากฏใช้ใน 2 ความหมาย ได้แก่ ‘บอกที่หมาย (GOAL marker)’ และ ‘บอกความคล้ายตามกัน (COMBINATION marker)’

ผู้วิจัยเห็นว่างานวิจัยทั้งสามเรื่องข้างต้น เน้นศึกษารวบรวมหมวดคำและความหมายของคำบุพบทและคำสันธานจำนวนมาก ไม่ได้เน้นศึกษาคำแต่ละคำในเชิงลึก คำถามวิจัยคือหากใช้กรอบแนวคิดเรื่องการมีหลายความหมายมาวิเคราะห์คำว่า *กั๊* จะทำให้ผลการศึกษาคำความหมายของคำว่า *กั๊* เปลี่ยนไปอย่างไร โดยในบทความเรื่องนี้จะเน้นศึกษาคำความหมายของคำว่า *กั๊* โดยพิจารณาจากการปรากฏใช้ทั้งในปริบททางอรรถศาสตร์และปริบททางวากยสัมพันธ์ต่าง ๆ กัน นำคิดต่อไปว่าคำว่า *กั๊* ทำหน้าที่ใดในประโยคได้บ้าง รวมถึงปรากฏอยู่ร่วมกับคำที่มีคุณสมบัติทางความหมายลักษณะใดได้บ้าง และเมื่อปริบท

² ผู้วิจัยจำแนกหมวดคำของคำว่า *กั๊* โดยใช้กรอบประโยคทดสอบตามแนวคิดไวยากรณ์โครงสร้างของวิจิตร ภาณุพงศ์ (Panupong, 1981) ซึ่งเป็นแนวทางการวิเคราะห์ที่ช่วยให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยต่าง ๆ ในประโยค

เปลี่ยนไป จะส่งผลให้เกิดความหมายของคำว่า กัป ที่แตกต่างกันได้ก็ความหมาย ยิ่งไปกว่านั้น ความหมายต่าง ๆ ของคำว่า กัป มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันหรือไม่ หากเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน จะมีจุดร่วมทางความหมายเป็นความหมายเชิงมโนทัศน์เดียวกันหรือไม่

นอกจากนี้ สาเหตุที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาความหมายของคำว่า กัป จากข้อมูลจารึกภาษาไทยสมัยสุโขทัย เนื่องจากเป็น การบันทึกภาษาลงบนแผ่นศิลาหรือแผ่นโลหะซึ่งมีความคงทน เมื่อบันทึกแล้วจะแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลได้ยาก อีกทั้งสมัยสุโขทัย ก็เป็นสมัยแรกที่มีหลักฐานการบันทึกภาษาไทยเป็นลายลักษณ์อักษร การศึกษาภาษาไทยในสมัยที่มีหลักฐานเก่าแก่ที่สุดจึงเป็น การศึกษาลักษณะต้นทางพัฒนาการของคำว่า กัป ว่ามีปริบทการใช้อย่างไรบ้าง ซึ่งอาจช่วยให้เห็นเค้าลางการเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้นในสมัยต่อมาและช่วยให้สามารถสรุปความหมายเชิงมโนทัศน์ของคำว่า กัป ได้ดีที่สุด

ขอบเขตการศึกษา

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลคำว่า กัป ทั้งที่ปรากฏใช้เดี่ยว ๆ และปรากฏเป็นส่วนประกอบของคำเชื่อมผสม กัปด้วย กัปทั้ง รวมถึงข้อมูลคำว่า กัป ที่เป็นส่วนประกอบของคำประสม กัปขาว จากหนังสือ “ประชุมจารึก ภาคที่ 8 จารึกสุโขทัย” ที่กรมศิลปากร จัดพิมพ์เผยแพร่เมื่อ พ.ศ. 2548 โดยคัดเลือกจารึกที่เขียนเป็นภาษาไทยเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ในการเก็บข้อมูลพบว่าจารึก ที่เขียนเป็นภาษาไทยอาจใช้อักษรที่บันทึกแตกต่างกันออกไป จารึกสุโขทัยบางหลักบันทึกภาษาไทยด้วยอักษรไทยสุโขทัย หรือจารึกบางหลักก็บันทึกภาษาไทยด้วยอักษรขอมสุโขทัย ผู้วิจัยก็จะรวบรวมข้อมูลจารึกที่เขียนเป็นภาษาไทยมาวิเคราะห์ทั้งสิ้น โดยไม่คำนึงถึงอักษรที่ใช้ในการบันทึก

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาความหมายตามปริบทของคำว่า กัป ในจารึกสุโขทัยโดยพิจารณาจากปริบททางอรรถศาสตร์และปริบท ทางวากยสัมพันธ์
2. เพื่อศึกษาความหมายเชิงมโนทัศน์ของคำว่า กัป ที่ความหมายตามปริบทต่าง ๆ ในจารึกสุโขทัยมีส่วนร่วม

สมมติฐานการศึกษา

1. คำว่า กัป ในจารึกสุโขทัยมีความหมายตามปริบทที่หลากหลาย และความแตกต่างของความหมายเหล่านั้นเกิดจาก ความแตกต่างของปริบททางอรรถศาสตร์และวากยสัมพันธ์
2. ความหมายตามปริบทต่าง ๆ ในจารึกสุโขทัยมีความหมายเชิงมโนทัศน์ร่วมกัน คือ ‘แสดงการมีส่วนร่วมในสถานการณ์’

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาความหมายของคำเป็นประเด็นสำคัญที่ถูกหยิบยกมาศึกษาในวงวิชาการที่เกี่ยวข้องกับด้านภาษาและ ภาษาศาสตร์ การศึกษาความหมายในภาษาเรียกว่า “อรรถศาสตร์ (Semantics)” โดยทั่วไปมุ่งเน้นศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง รูปภาษากับความหมาย

การวิเคราะห์ความหมายของคำแนวทางหนึ่งที่เป็นที่นิยมกันมากในกลุ่มนักภาษาศาสตร์แนวโครงสร้างนิยม (structuralism) คือ การวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมาย เรียกว่า “การวิเคราะห์อรรถลักษณะ (componential analysis)” โดยมีแนวคิดสำคัญที่ว่าความหมายของคำหนึ่ง ๆ นั้นเกิดจากการประกอบกันของอรรถลักษณะ (semantic feature) (Saralamba, 1995 : 9) ยกตัวอย่างเช่นคำบอกเครือญาติที่ผู้วิจัยดัดแปลงจากตารางแสดงคำบอกเครือญาติของ Nida (1979 : 32-34, 54-57) ดังนี้

Table 1 The kinship terms are differentiated by the semantic features (adapted from Nida, 1979 : 32-34, 54-57).

kinship terms	semantic features							
	dad	mom	son	daughter	aunt	uncle	cousin	son-in-law
1. Gender (M/F)	M	F	M	F	F	M	M/F	M
2. Generation (same/+1/+2/-1/-2)	+1	+1	-1	-1	+1	+1	same/ +1/+2/- 1/-2	-1
3. Lineality (direct; DR/+1/+2)	DR	DR	DR	DR	+1	+1	+2	-
4. Consanguineal; CON/Affinal; AFF	CON	CON	CON	CON	CON/ AFF	CON/ AFF	CON	AFF

ประโยชน์สำคัญของการใช้แนวคิดเรื่องการวิเคราะห์อรรถลักษณะ คือ ช่วยจัดกลุ่มคำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน เช่น คำว่า *วัง เติง ไป มา เข้า ออก ขึ้น ลง* ซึ่งล้วนเป็นคำกริยาที่แสดงการเคลื่อนที่ เมื่อประโยคประกอบด้วยคำกริยาเหล่านี้ ก็มักจะปรากฏหน่วยนามที่เป็นจุดหมายของการเคลื่อนที่มารองรับ หน่วยนามที่จะเป็นจุดหมายของการเคลื่อนที่ได้จะต้องมีอรรถลักษณะ [สถานที่]

นอกจากนี้ การวิเคราะห์อรรถลักษณะยังช่วยให้ผู้วิจัยสามารถสังเกตและสรุปเป็นเกณฑ์ (generalize) ได้ว่าคำว่า *กับ* สามารถปรากฏร่วมกับคำที่มีอรรถลักษณะแบบใดได้บ้าง และปริบททางอรรถศาสตร์จะมีอิทธิพลทำให้คำว่า *กับ* มีความหมายได้กี่ความหมาย

ในเบื้องต้น ผู้วิจัยสันนิษฐานว่า *กับ* เป็นคำหลายความหมาย สังเกตได้จากความหมายต่าง ๆ ของคำว่า *กับ* ที่เสนอไว้ในวิทยานิพนธ์ของนันทกา พหลยuth (Paholayuth, 1983) จิราพร โชติเรีระวงศ์ (Chotitearawong, 1981) และเทพี พันธุมธรา (Bandhumedha, 1986) ดัง Table 1 ความหมายต่าง ๆ เหล่านั้นส่วนหนึ่งเป็นการกล่าวถึงความหมายของคำว่า *กับ* ไปในทำนอง 'ร่วมกัน' 'ด้วยกัน' หรือ 'คล้ายตามกัน' ได้แก่ 'บอกความคล้ายตามกัน' และ 'บอกผู้มีส่วนร่วม' ส่วนความหมายอื่น ๆ ได้แก่ 'บอกที่หมาย' 'บอกสถานที่' 'บอกแหล่งเดิม' 'บอกเจ้าของ' และ 'บอกเครื่องมือ' นั้นยังไม่เห็นความสัมพันธ์ทางความหมายชัดเจนนัก จำเป็นต้องอาศัยแนวคิดและทฤษฎีมาช่วยหาจุดร่วมทางความหมายต่อไป หากไม่สามารถหาจุดร่วมทางความหมายได้ ผู้วิจัยจะถือว่าความหมายนั้นเกิดจากการพ้องรูปพ้องเสียง

วิทยานิพนธ์ของชัชวดี ศรีลัมภ์ (Saralamba, 1995) เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับคำหลายความหมายที่ผู้วิจัยรุ่นต่อ ๆ มา นิยมนำมาเป็นแนวทางการวิจัย เนื่องจากเป็นแนวทางการวิเคราะห์ที่ช่วยให้เห็นความสัมพันธ์ของแต่ละความหมายที่ขยายออกไป และยังมีคำอธิบายเรื่องการเชื่อมโยงความหมายที่น่าเชื่อถือ โดยใช้แนวคิดอรรถศาสตร์ปริฐาน (Cognitive Semantics) (ชัชวดี ศรีลัมภ์เรียกว่า "ประธานอรรถศาสตร์") ดังตัวอย่างผลการวิเคราะห์ความหมายของคำว่า *เข้า* ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1

(ก) จิลลาเข้าห้องน้ำ

(ข) กลิ่นอะไร เข้าจมูก ก็ได้กลิ่นไปตามเรื่อง

(ค) ผมเบื่อกำลังต้องประชุมร่วมกัน เขาชอบพูดออกนอกเรื่องเสมอ กว่าจะเข้าเรื่องได้กินเวลาเป็นชั่วโมง

(ง) หากใครมาเห็นเข้า เธอจะอธิบายอย่างไร

(Saralamba, 1995 : 48, 53, 58, 80)

ในตัวอย่างที่ 1 (ก) คำว่า *เข้* เป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ ซึ่งการเคลื่อนที่ดังกล่าวเกิดขึ้นในเชิงรูปธรรม กล่าวคือ บุคคลหนึ่งได้เคลื่อนที่เข้าสู่สถานที่ที่ปิดล้อม คำว่า *เข้* ในประโยคนี้มีความหมาย 'บอกการเคลื่อนที่ไปยังจุดหมาย' ความหมายนี้เป็นความหมายตั้งต้นของคำว่า *เข้* เนื่องจากเป็นการแสดงโมทัศน์พื้นฐานและมีความเป็นรูปธรรมสูง

ส่วนในตัวอย่างที่ 1 (ข) คำว่า *เข้* เป็นคำกริยาแสดงการรับรู้ทางประสาทสัมผัส แม้ว่าจะไม่ใช่การเคลื่อนที่ของบุคคล แต่กลืนก็ยังเป็นสิ่งรูปธรรมที่สามารถเคลื่อนที่ลอยผ่านอากาศเข้าสู่ร่างกายของมนุษย์ได้ คำว่า *เข้* ในประโยคนี้มีความหมาย 'บอกการรับรู้ทางประสาทสัมผัส'

อย่างไรก็ตาม ในตัวอย่างที่ 1 (ค) แสดงให้เห็นว่าคำว่า *เข้* สามารถปรากฏใช้เป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ในเชิงนามธรรมได้อีกด้วย กล่าวคือ เป็นการเคลื่อนที่จากประเด็นเรื่องอื่นเข้าสู่ประเด็นที่เป็นวาระการประชุม คำว่า *เข้* ในประโยคนี้มีความหมาย 'บอกความสัมพันธ์กับเนื้อหา'

นอกจากนี้ ในตัวอย่างที่ 1 (ง) คำว่า *เข้* ก็ปรากฏใช้เป็นคำกริยาที่อยู่หลังจากคำกริยาอื่น ในกรณีนี้ปรากฏหลังคำกริยาเห็น ที่แสดงการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัส ในกรณีนี้คำว่า *เข้* ได้ปรากฏในบริบททางวากยสัมพันธ์ใหม่ ทำหน้าที่ช่วยเสริมความหมายบอกการเปลี่ยนสภาพจากความรู้ไปสู่การรับรู้ ซึ่งเป็นการเคลื่อนที่ในเชิงนามธรรม คำว่า *เข้* ในประโยคนี้มีความหมาย 'บอกการเปลี่ยนสภาพ'

ตัวอย่างที่ 1 (ก) – (ง) ข้างต้นแสดงให้เห็นว่าคำว่า *เข้* ในทุกประโยคล้วนเป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ เพียงแต่เมื่อปรากฏในบริบทที่เปลี่ยนไปก็จะทำให้ความหมายของคำว่า *เข้* เปลี่ยนตามไปด้วย ส่วนสำคัญที่ทำให้คำว่า *เข้* เกิดความหมายต่าง ๆ กันคือนามวลีที่เป็นสิ่งเคลื่อนที่ (trajector)³ และนามวลีที่เป็นจุดหมายของการเคลื่อนที่ (landmark)⁴ กล่าวคือ ในตัวอย่างที่ 1 (ก) สิ่งเคลื่อนที่ คือ จิลลา ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นมนุษย์ และจุดหมายของการเคลื่อนที่ คือ ห่องน้ำ ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นสถานที่ที่ปิดล้อม นามวลีทั้งสองล้วนเป็นสิ่งรูปธรรมและสามารถมองเห็นการเคลื่อนที่ได้อย่างชัดเจน ส่วนในตัวอย่างที่ 1 (ข) สิ่งเคลื่อนที่ คือ กลิ่น ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นสิ่งที่สัมผัสได้ด้วยประสาทรับกลิ่น และจุดหมายของการเคลื่อนที่ คือ จมูก ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นอวัยวะในการรับกลิ่น นามวลีทั้งสองล้วนเป็นสิ่งรูปธรรม แต่เนื่องจากกลิ่นไม่ได้มีรูปร่างที่ชัดเจน ไม่สามารถมองเห็นได้ การเคลื่อนที่ในลักษณะนี้จึงมองเห็นได้ยากและมีความเป็นนามธรรมมากขึ้น ในขณะที่ตัวอย่างที่ 1 (ค) สิ่งเคลื่อนที่ คือ คำพูด ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นสิ่งที่สัมผัสได้ด้วยประสาทรับเสียง มีความเป็นรูปธรรม และจุดหมายของการเคลื่อนที่ คือ เรื่อง หรือ วาระการประชุม ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นสิ่งนามธรรม ในกรณีนี้แม้ว่าสิ่งเคลื่อนที่ที่จะเป็นสิ่งรูปธรรมแต่เนื่องจากคำพูดไม่ได้มีรูปร่างที่ชัดเจน ไม่สามารถมองเห็นได้ การเคลื่อนที่ในลักษณะนี้จึงมองเห็นได้ยากและมีความเป็นนามธรรมมากขึ้นไปอีกระดับหนึ่ง สุดท้ายในตัวอย่างที่ 1 (ง) ไม่ได้กล่าวถึงสิ่งเคลื่อนที่และจุดหมายของการเคลื่อนที่ไว้อย่างชัดเจน แต่ผู้ใช้ภาษาก็สามารถเข้าใจได้ว่าสิ่งเคลื่อนที่ คือ คุณสมบัติของการรับรู้ ซึ่งเป็นสิ่งนามธรรม และสิ่งเคลื่อนที่ได้เคลื่อนย้ายจากคุณสมบัติเดิม คือ ความไม่รู้ มาสู่คุณสมบัติใหม่อันเป็นจุดหมายของการเคลื่อนที่ คือ การรับรู้ การเคลื่อนที่ในลักษณะนี้เป็นการเคลื่อนที่แบบสมมติ ไม่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน และมีความเป็นนามธรรมในระดับที่สูงมาก

ประเด็นเรื่องคุณสมบัติของนามวลีที่เป็นสิ่งเคลื่อนที่และนามวลีที่เป็นจุดอ้างอิงของการเคลื่อนที่ดังที่กล่าวมาข้างต้นเป็นการวิเคราะห์ในแง่บรรณศาสตร์ที่เน้นกล่าวถึงความหมาย ผู้ใช้ภาษาจะเข้าใจความหมายที่หลากหลายของคำคำหนึ่งได้ก็ต้องอาศัยความรู้เชิงสารานุกรม (encyclopedic knowledge)⁵ ที่ได้สั่งสมประสบการณ์มาในชีวิต

³ สิ่งเคลื่อนที่ (trajector) หมายถึง หน่วยนามร่วมเหตุการณ์แสดงการเคลื่อนที่ที่โดดเด่นและเป็นจุดสนใจหลักของผู้พูดหรือผู้เขียน มีส่วนสำคัญในการทำให้ประโยคสมบูรณ์ มักเป็นสิ่งที่เคลื่อนที่ได้ อาจปรากฏในรูปของประธานของประโยคหรือเป็นหน่วยนามอื่นที่มีส่วนสำคัญในภาคแสดง (Langacker, 1991 : 35-41; Evans & Green, 2006 : 541-544) เช่น ประโยค *เขาซื้อของขวัญให้แก่น้อง* คำว่า *ของขวัญ* เป็นสิ่งเคลื่อนที่

⁴ จุดหมายของการเคลื่อนที่ (landmark) หมายถึง หน่วยนามร่วมเหตุการณ์แสดงการเคลื่อนที่ที่ไม่โดดเด่นและเป็นจุดสนใจรองของผู้พูดหรือผู้เขียน เป็นเสมือนฉากเบื้องหลังหรือสิ่งที่รองรับเหตุการณ์ มักเป็นสิ่งที่เคลื่อนที่ไม่ได้ อาจปรากฏในรูปของกรรมของประโยคหรือเป็นหน่วยนามอื่นที่มีคุณสมบัติเป็นสถานที่หรือจุดหมาย (Langacker, 1991 : 35-41; Evans & Green, 2006 : 541-544) เช่น ประโยค *เขาซื้อของขวัญให้แก่น้อง* คำว่า *น้อง* เป็นจุดหมายของการเคลื่อนที่

⁵ ความรู้เชิงสารานุกรม (encyclopedic knowledge) หมายถึง ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับความหมายของคำหนึ่ง ๆ ที่นอกเหนือไปจากความหมายตามพจนานุกรม (lexical meaning) กล่าวคือ ความหมายเชิงสารานุกรมเป็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคำคำหนึ่งที่เกิดจากการสั่งสมประสบการณ์จากชีวิตจริง (Langacker, 1987 : 63-64, 155-166; Cruse, 1988 : 73-84) เช่น เมื่อกล่าวถึงคำว่า "แมว" ผู้คนไม่เพียงแต่เข้าใจว่าแมวเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมชนิดหนึ่งเท่านั้น แต่ยังเข้าใจว่าแมวเป็นสัตว์เลี้ยงที่มีอุปนิสัยขี้อ้อนและเอาแต่ใจ

นอกจากนี้ การจะเข้าใจความหมายของคำตามแนวอรรถศาสตร์ปริชาน ยังต้องพิจารณาบทบาททางความหมาย (semantic role) หรือบทบาทใจความหลัก (thematic role) ร่วมด้วย บทบาททางความหมาย หมายถึง ความเกี่ยวข้องของนามวลีในเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง การจะพิจารณาบทบาททางความหมายจะพิจารณาจากความหมายของคำกริยาหลัก เพื่อให้เห็นภาพเหตุการณ์ว่าต้องการนามวลีใดมารองรับบ้าง เช่น ในเหตุการณ์ แม่ตีลูกด้วยไม้เรียว มีคำว่า ตี เป็นคำกริยาหลัก ต้องการนามวลีมารองรับ 3 ส่วน ได้แก่ ผู้กระทำ (agent) คือ แม่ ผู้รับการกระทำ (patient) คือ ลูก และเครื่องมือ (instrumental) ที่ใช้ คือ ไม้เรียว (Harley, 2010 : 861-862; Office of the Royal Society, 2017 : 391)

โดยส่วนใหญ่ คำว่า กับ ทำหน้าที่เป็นคำบุพบท ซึ่งโดยตัวเองไม่มีความหมายชัดเจนและความหมายจะเปลี่ยนไปตามความหมายของนามวลีที่ตามหลังมา กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ หากนามวลีที่ตามหลังคำว่า กับ มีบทบาททางความหมายแบบใด ก็จะผลักดันให้คำว่า กับ มีความหมายบ่งชี้บทบาททางความหมายแบบนั้น ยกตัวอย่างเช่น ไปดูหนังกับเพื่อน คำว่า เพื่อน เป็นนามวลีที่มีบทบาททางความหมายเป็นผู้ร่วมกระทำอาการ ดังนั้น คำว่า กับ จึงมีความหมาย ‘บ่งชี้ผู้ร่วม’

นอกจากการวิเคราะห์ในเชิงอรรถศาสตร์แล้ว ผู้วิจัยยังใช้แนวคิดการจำแนกหมวดคำตามแนวไวยากรณ์โครงสร้าง (Structural Grammar) ซึ่งเป็นอีกแนวคิดหนึ่งที่นิยมกันในหมู่นักภาษาศาสตร์แนวโครงสร้างนิยม (structuralism) การจำแนกหมวดคำตามแนวคิดนี้ วิจินต์ ภาณุพงศ์ (Panupong, 1981) ใช้เครื่องมือที่เรียกว่า “กรอบประโยคทดสอบ” กล่าวคือเป็นการพิจารณาตำแหน่งการปรากฏของคำที่สนใจในประโยค รวมถึงพิจารณาคำอื่น ๆ ที่อยู่แวดล้อมในประโยคเดียวกัน หากคำที่สนใจสามารถปรากฏในกรอบประโยคทดสอบของหมวดคำใดได้ ก็จะได้ถือว่าคำที่สนใจอยู่ในหมวดคำนั้น

อนึ่ง วิจินต์ ภาณุพงศ์ได้จำแนกหมวดคำตามเกณฑ์ “ตำแหน่ง” โดยกำหนดกรอบประโยคทดสอบสำหรับใช้พิสูจน์ว่าคำที่สนใจเป็นคำในหมวดใด ได้เป็นหมวดคำทั้งสิ้น 26 หมวดคำ โดยผู้วิจัยจะขอลำดับเฉพาะกรอบประโยคทดสอบที่ใช้วิเคราะห์คำว่า กับ ได้แก่ หมวดคำนาม หมวดคำกริยากรรม หมวดคำบุพบท หมวดคำเชื่อมนาม และหมวดคำเชื่อมอนุพากย์

ในการวิเคราะห์หมวดคำ บางครั้งอาจใช้กรอบประโยคทดสอบชุดเดียวในการพิสูจน์ได้ทั้งหมวดคำนามและหมวดคำกริยากรรม ดังนี้

ก.	✗	✓	แล้ว
ข.	✗	กำลัง	✓

วิจินต์ ภาณุพงศ์ (Panupong, 1981: 52) ระบุว่าคำที่อยู่ในตำแหน่งเครื่องหมายกากบาท (✗) ได้ จะจัดอยู่ในหมวดคำนาม ในขณะที่คำที่อยู่ในตำแหน่งเครื่องหมายถูก (✓) ได้ จะจัดอยู่ในหมวดคำกริยากรรม ยกตัวอย่างเช่น

1 ก.	ฝน	ตก	แล้ว
1 ข.	ฝน	กำลัง	ตก
2 ก.	*ตก	ฝน	แล้ว
2 ข.	*ตก	กำลัง	ฝน

จะเห็นว่าคำว่า ฝน อยู่ในตำแหน่งเครื่องหมายกากบาท (✗) ได้ แต่ไม่สามารถอยู่ในตำแหน่งเครื่องหมายถูก (✓) ได้ จึงถือว่าคำว่า ฝน จัดอยู่ในหมวดคำนาม

ส่วนคำว่า ตก ไม่สามารถอยู่ในตำแหน่งเครื่องหมายกากบาท (✗) ได้ แต่อยู่ในตำแหน่งเครื่องหมายถูก (✓) ได้ จึงถือว่าคำว่า ตก จัดอยู่ในหมวดคำกริยากรรม

นอกจากกรอบประโยคทดสอบคำนามและคำกริยากรรมแล้ว วิจินต์ ภาณุพงศ์ (Panupong, 1981 : 75-76) ยังได้กำหนดกรอบประโยคทดสอบสำหรับพิสูจน์ว่าคำใดเป็นคำบุพบท ดังนี้

ค.	นาม ₁	ช่วยหน้ากริยา	กริยากรรม	--	นาม ₂
คำที่อยู่ในตำแหน่งเครื่องหมายขีด (--) ได้ จะจัดอยู่ในหมวดคำบุพบท ยกตัวอย่างเช่น					
1 ค.	เรือ	กำลัง	แล่น	ได้	สะพาน
2 ค.	*เรือ	กำลัง	แล่น	ฝน	สะพาน

ดังนั้น คำว่า ได้ จัดอยู่ในหมวดคำบุพบท ส่วนคำว่า ฝน ไม่จัดอยู่ในหมวดคำบุพบท

นอกจากกรอบประโยคทดสอบแล้ว วิจิรัตน์ ภาณุพงศ์ (Panupong, 1981 : 76) ยังได้กำหนดเงื่อนไขการปรากฏหมวดคำเชื่อมนาม กล่าวคือ หากคำใดปรากฏอยู่ระหว่างคำนาม 2 คำ ทำหน้าที่เชื่อมความ และไม่ลงเสียงหนัก คำนั้นจะจัดอยู่ในหมวดคำเชื่อมนาม ยกตัวอย่างเช่น

1 ง.	เสื่อ	กับ/กะ	กางเกง
2 ง.	เสื่อ	ของ	ฉัน
3 ง.	*เสื่อ	ตก	กางเกง

ดังนั้น คำว่า กับ/กะ และ ของ จัดอยู่ในหมวดคำเชื่อมนาม ส่วนคำว่า ตก ไม่จัดอยู่ในหมวดคำเชื่อมนาม

โดยสรุป แนวคิดเรื่องอรรถศาสตร์ปริธาน (Cognitive Semantics) และแนวคิดเรื่องการจำแนกหมวดคำตามแนวไวยากรณ์โครงสร้าง (Structural Grammar) เป็นแนวทางสำคัญที่ผู้วิจัยใช้ในการวิเคราะห์ความหมายของคำว่า กับ ในจารึกสุโขทัย โดยพิจารณาจากบริบททั้งทางอรรถศาสตร์และทางวากยสัมพันธ์ ซึ่งจะต้องอาศัยการวิเคราะห์อรรถลักษณะและการวิเคราะห์องค์ประกอบในประโยค

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การมีหลายความหมาย (polysemy) หมายถึง ปรากฏการณ์ที่คำว่า กับ ในจารึกสุโขทัยมีความหมายมากกว่า 1 ความหมาย โดยความหมายต่าง ๆ ที่แตกต่างกันนั้นจะมีจุดร่วมทางความหมายเดียวกัน อาจกล่าวได้ว่าคำว่า กับ เป็นคำหลายความหมาย (polysemous word) ในกรณีนี้คำหนึ่ง ๆ เป็นคำหลายความหมายจะยังถือว่าเป็นคำเดียวกัน
2. ความหมายตามบริบท (contextual meaning) หมายถึง ความหมายต่าง ๆ ของคำว่า กับ ในจารึกสุโขทัย ซึ่งแตกต่างกันโดยได้รับอิทธิพลจากบริบททั้งทางอรรถศาสตร์และวากยสัมพันธ์
3. ความหมายเชิงมโนทัศน์ (conceptual meaning) หมายถึง ความหมายร่วมที่ความหมายตามบริบทของคำว่า กับ ในจารึกสุโขทัยเชื่อมโยงกันและแสดงมโนทัศน์ไปในทางเดียวกัน
4. บริบททางอรรถศาสตร์ (semantic context) หมายถึง ความหมายของคำที่ปรากฏแวดล้อมคำว่า กับ รวมถึงอรรถลักษณะของคำที่อยู่ในประโยคเดียวกัน โดยทั่วไปความหมายของคำกริยาหลักของประโยคและความหมายของคำนามที่อยู่หลังคำว่า กับ เป็นบริบทที่ส่งอิทธิพลต่อความหมายของคำว่า กับ มากที่สุด
5. บริบททางวากยสัมพันธ์ (syntactic context) หมายถึง ตำแหน่งของคำว่า กับ ในประโยครวมถึงหมวดคำของคำที่ปรากฏแวดล้อมคำว่า กับ ในประโยค ซึ่งมีอิทธิพลต่อการพิจารณาหมวดคำของคำว่า กับ

ความหมายของคำว่า กับ ในจารึกสุโขทัย

ในจารึกสุโขทัย พบจารึกที่ปรากฏใช้คำว่า กับ ทั้งสิ้น 17 หลัก และจากจารึกจำนวนนี้พบคำว่า กับ ทั้งสิ้น 55 แห่ง เมื่อผู้วิจัยวิเคราะห์ความหมายของคำว่า กับ ตามบริบททั้งอรรถศาสตร์และวากยสัมพันธ์ พบว่าคำว่า กับ สามารถแสดงความหมายที่แตกต่างกันจำแนกออกเป็น 4 ความหมาย ซึ่งความหมายตามบริบททั้ง 4 ความหมายนี้มีความหมายเชิงมโนทัศน์เดียวกัน เมื่อสามารถเชื่อมโยงความหมายตามบริบทต่าง ๆ และสรุปเป็นความหมายเชิงมโนทัศน์ได้ ก็จะได้ว่า คำว่า กับ เป็นคำหลายความหมาย และถือว่าความหมายตามบริบทล้วนเป็นความหมายของคำว่า กับ คำเดียวกัน ดังสรุปเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

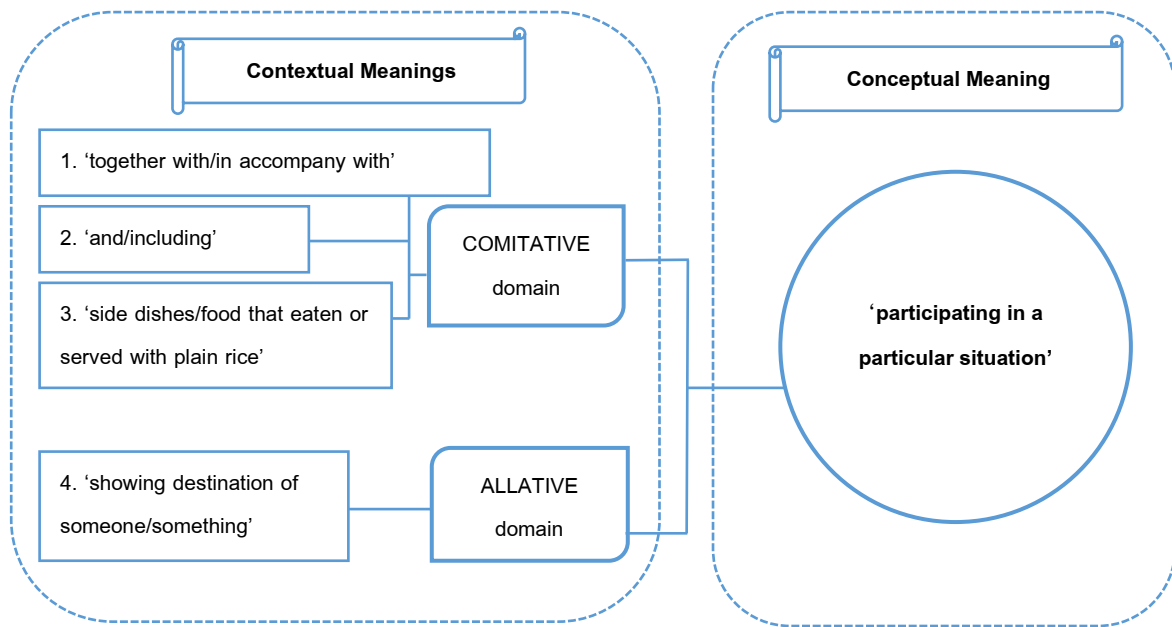

Figure 1 /kàp/ in the Sukhothai period has 4 distinctive meanings which connected to a single Conceptual Meaning

(Source: Nuchpraharn & Pothipath, 2023)

อนึ่ง ความหมายของคำว่า *กั๊* ในจารึกสุโขทัยทั้ง 4 ความหมายปรากฏอยู่ในปริบททางวากยสัมพันธ์ต่างกัน 4 ลักษณะ สอดคล้องกับการจำแนกหมวดคำโดยใช้กรอบประโยคทดสอบของวิจิตร ณานพวงศ์ ในกรณีของคำว่า *กั๊* วิจิตร ณานพวงศ์ได้ระบุชัดเจนว่าคำว่า *กั๊* อยู่ในหมวดคำบุพบท สามารถปรากฏในกรอบประโยคทดสอบสำหรับหมวดคำบุพบทได้ (Panupong, 1981 : 75-76) ดังนี้ **หมวดคำบุพบท (PREPOSITION)** มี 2 ความหมาย ได้แก่ 1) 'บ่งชี้ผู้ร่วม (together with/in accompany with)' และ 2) 'บ่งชี้จุดหมาย (showing destination of someone/something)' ส่วน**หมวดคำเชื่อมนาม (NOUN PHRASE CONJUNCTION)** มี 1 ความหมาย คือ 3) 'แสดงการรวม (and/including)' และ**หมวดคำนาม (NOUN)** มี 1 ความหมาย คือ 4) 'อาหารสำหรับกินร่วมกับข้าว (side dishes/food that eaten or served with plain rice)'

กั๊ ที่เป็นคำบุพบท

ค.	นาม ₁	ช่วยหน้ากริยา	กริยากรรม	--	นาม ₂
3 ค.	เขา	กำลัง	ทะเลาะ	<i>กั๊</i>	เพื่อน

คำที่อยู่ในตำแหน่งเครื่องหมายขีด (--) ได้ จะจัดอยู่ในหมวดคำบุพบท ดังนั้น คำว่า *กั๊* จัดอยู่ในหมวดคำบุพบท คำว่า *กั๊* ในตำแหน่งคำบุพบทนี้ เมื่อรวมกับนามส่วนที่ตามหลังมานั้นจะกลายเป็นส่วนขยายของกริยาในประโยค คำว่า *กั๊* ที่จัดเป็นคำบุพบทนี้สามารถแสดงความหมายที่แตกต่างกันออกไปได้ 2 ความหมาย ดังนี้

ความหมายที่ 1 'บ่งชี้ผู้ร่วม' เป็นการให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าหน่วยประธานไม่ได้กระทำการแต่เพียงผู้เดียว แต่มีผู้ร่วมกระทำการนั้นด้วย ดังนั้น ในปริบททางอรรถศาสตร์แล้ว คำว่า *กั๊* จะต้องปรากฏอยู่หลังคำกริยาแสดงอาการ และอยู่หน้านาม₂ ที่มีคุณสมบัติทางความหมายเป็นมนุษย์เท่านั้น อาจเขียนเป็นกรอบประโยคทดสอบเฉพาะความหมายที่ 1 ได้ดังนี้

ค ₁ .	นาม ₁	ช่วยหน้ากริยา	<u>กริยาแสดงอาการ</u>	--	นาม ₂ [+มนุษย์]
------------------	------------------	---------------	-----------------------	----	----------------------------

ตัวอย่างที่ 2 *ท่านจึงลำดับปิฎกไตรถ้วนสำหรับกั๊ธรรมกถึกสององค์*

จารึกวัดอโศการาม, 1/14-15, พ.ศ. 1956 (Fine Arts Department, 2005 : 399)

ความหมายที่ 2 'บ่งชี้จุดหมาย' เป็นการให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่ามีหน่วยนามหน่วยหนึ่งได้เคลื่อนย้ายที่อยู่ไปยังปลายทาง ดังนั้น ในปริบททางอรรถศาสตร์แล้ว คำว่า *กั๊* จะต้องปรากฏอยู่ในประโยคที่มีคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ และยังต้องมี

องค์ประกอบสำคัญในประโยคอีก 2 ส่วน ได้แก่ นาม₂ ที่มีคุณสมบัติทางความหมายเป็นสิ่งเคลื่อนที่ และนาม₃ ที่มีคุณสมบัติทางความหมายเป็นพื้นที่ปิดล้อม⁶ อาจเขียนเป็นกรอบประโยคทดสอบเฉพาะความหมายที่ 2 ได้ดังนี้

ค₂. นาม₁ ช่วยหน้ากริยา กริยาแสดงการเคลื่อนที่ นาม₂ (สิ่งเคลื่อนที่) -- นาม₃ (พื้นที่ปิดล้อม)

ความหมายที่ 2 นี้ ผู้วิจัยจำแนกความหมายย่อยออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ ความหมายที่ 2.1 คือ ‘บ่งชี้จุดหมายของการเคลื่อนที่’ นาม₃ ของประโยคที่ กับ แสดงความหมายที่ 2.1 นี้มักมีวรรณลักษณะเป็นสถานที่หรือสิ่งของในเชิงรูปธรรม เช่น วัด โรงเรียน บ้าน ศิลาจารึก กองร้อย ดังตัวอย่างที่ 3 ส่วน ความหมายที่ 2.2 คือ ‘บ่งชี้จุดหมายของการส่งมอบ’ นาม₃ ของประโยคที่ กับ แสดงความหมายที่ 2.2 นี้มักมีวรรณลักษณะเป็นสถานที่หรือสิ่งของในเชิงนามธรรม เช่น ศาสนา การครอบครองของบุคคลหรือองค์กร โดยมักปรากฏร่วมกับคำกริยา ให้ ไว้ ฝาก จึงทำให้ความหมายที่ 2.2 มีนัยความหมายต่างออกไปจากความหมายที่ 2.1 ดังตัวอย่างที่ 4

ตัวอย่างที่ 3 ให้นำสังฆการีไปนิมนต์พระมหาเถรเจ้า สบวันดีมาขึ้นกุฏิ และสถานศิษย์ทั้งเจ็ด
พระองค์นั้น อีกพระสงฆ์สบสรวงสวณมาถวายพระพรแก่พระมหาเถรเจ้า
จึงพ่อยุ่หัวเจ้าธนิมนต์เข้าชุมนุมกับพระเชตุพน⁷

จารึกวัดสรศักดิ์, 1/13-15, พ.ศ. 1960 (Fine Arts Department, 2005 : 198)

ในตัวอย่างที่ 3 ข้างต้น พระเชตุพน เป็นชื่อวัด และความหมายโดยรวมทั้งประโยคหมายถึงพระสงฆ์ทุกรูปได้รับกิจนิมนต์ให้ย้ายไปจำพรรษา (ขึ้นกุฏิใหม่) ยังวัดพระเชตุพน ความหมายของคำว่า กับ ในประโยคนี้เป็นการแสดงว่า พระเชตุพนเป็นจุดหมายของการเคลื่อนที่

ตัวอย่างที่ 4 วันพุธ เดือน 6 ขึ้น 6 ค่ำ ขาลนักขัตฤกษ์สมฤตศก จึงนายพันเทพรักษา อำแดงคำกอง
แลอำแดงศรีบัวทองผู้ลูก มีใจศรัทธากัลป์นาอื่แก้วข้า แลฆ้องดวงหนึ่ง เป็นเงิน 7 บาท
ไว้กับอารามคนใส่ไว้ให้รักษาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ใครใครแลเอาอื่แก้วข้านี้
ไปค้าขายหายขายไซ้ให้มันผู้นั้นผลดังเทวดา

จารึกวัดพระเสด็จ, 3/9-11, พ.ศ. 2068 (Fine Arts Department, 2005 : 482-483)

ในตัวอย่างที่ 4 ข้างต้น อาราม คือวัด และความหมายโดยรวมทั้งประโยคหมายถึงมีผู้ถวายสิ่งของมีค่าให้แก่วัดเพื่อบำรุงรักษาพระศาสนา ความหมายของคำว่า กับ ในประโยคนี้เป็นการแสดงว่า อาราม เป็นจุดหมายของการส่งมอบ และแม้ว่าการส่งมอบนั้นจะเป็นการส่งมอบในเชิงรูปธรรม แต่จุดมุ่งหมายนั้นเป็นการทำบุญ จุดหมายในกรณีนี้จึงมีนัยความหมายถึงความเป็นนามธรรมร่วมด้วย

โดยสรุป คำว่า กับ ในจารึกสุโขทัยที่เป็นคำบุพบทที่มีความหมายทั้งสิ้น 2 ความหมาย ได้แก่ ‘บ่งชี้ผู้ร่วม’ และ ‘บ่งชี้จุดหมาย’ ทั้งนี้ ความหมาย ‘บ่งชี้จุดหมาย’ ยังสามารถจำแนกความหมายย่อยได้เป็น 2 ความหมาย ได้แก่ ‘บ่งชี้จุดหมายของการเคลื่อนที่’ และ ‘บ่งชี้จุดหมายของการส่งมอบ’

กับ ที่เป็นคำเชื่อมนาม

นอกจากคำว่า กับ จะเป็นคำบุพบทแล้ว วิจิตรน ภาณุพงศ์ได้ระบุชัดเจนว่าคำว่า กับ ยังอยู่ในหมวดคำเชื่อมนาม ในกรอบประโยคทดสอบสำหรับหมวดคำเชื่อมนาม คำเชื่อมนามจะปรากฏอยู่ระหว่างคำนาม 2 คำ (Panupong, 1981 : 76) ทั้งนี้ เมื่อรวม

⁶ พื้นที่ปิดล้อม หมายถึง สถานที่ในเชิงรูปธรรมที่มีขอบเขตและเอื้อให้มีสิ่งใด ๆ เข้าไปอยู่ภายในสถานที่นั้นได้ พื้นที่ปิดล้อมโดยปริยายยังรวมถึงมนุษย์ สิ่งรูปธรรม และสิ่งนามธรรมอื่น ๆ ที่มีคุณสมบัติในการเป็นจุดหมายของการเคลื่อนที่เข้าไปอยู่ด้วยได้ เช่น มนุษย์รับเชื้อโรคเข้าสู่ร่างกาย ต้นไม้ถูกประดับด้วยไฟหลากสี ศาสนาเป็นเป้าหมายของการทำบุญ

⁷ เครื่องหมายขีดเส้นใต้หนา _____ เน้นคำว่า กับ เครื่องหมายขีดเส้นใต้บาง _____ เน้นคำกริยา
เครื่องหมายขีดเส้นใต้หยัก _____ เน้นนาม₂ และเครื่องหมายขีดเส้นใต้ประ _____ เน้นนาม₃

คำนามแล้วจะทำให้หน่วยสร้าง [นาม,+กับ+นาม] ทำหน้าที่ในประโยคเทียบเท่าเป็นคำนาม 1 คำ หรือเป็นนามวลี 1 กลุ่ม เช่น ข้อนกับล้อม เป็นเครื่องครัว ([ข้อนกับล้อม] ทำหน้าที่เป็นหน่วยประธานของประโยค) น้องเรียนจบปริญญาตรี 2 ใบจาก คณะเศรษฐศาสตร์กับนิติศาสตร์ (คณะเศรษฐศาสตร์กับนิติศาสตร์] เป็นนามวลีที่อยู่หลังคำบุพบท จาก เมื่อรวมกับคำบุพบท จะทำหน้าที่เป็นส่วนเสริมบอกสถานที่)

คำว่า กับ ที่เป็นคำเชื่อมนาม มีความหมายเดียว นั่นคือ ความหมายที่ 3 ‘แสดงการรวม’ ในความหมายนี้ บางกรณี อาจปรากฏใช้เป็นคำเชื่อมเดียว กับ หรืออาจปรากฏใช้เป็นคำเชื่อมผสม กับด้วย กับทั้ง และ ทั้ง...ก็แล้ว กับทั้ง...ก็แล้ว นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังสังเกตเห็นว่า อรรถลักษณะของคำนามที่ปรากฏอยู่ข้างหน้าคำว่า กับ นั้นมีลักษณะต่างกันไปเป็น 3 ลักษณะ ทั้งนี้ ความแตกต่างดังกล่าวไม่ได้ทำให้เกิดความหมายย่อย ดังนี้

ความหมายที่ 3 ลักษณะที่ 1 : นาม₁ และ นาม₂ มีอรรถลักษณะเป็นมนุษย์

ตัวอย่างที่ 5 เจ้าเมืองไตรตรึงส์กับด้วยนักปราชญ์ราชกวีมีสกุลพรรณ นังลงถวายอัญชลีพระบาท
จารึกกฎหมายลักษณะโจร, 1/9-10, พ.ศ. 1940 (Fine Arts Department, 2005 : 170)

ตัวอย่างที่ 6 สุโพรานันทมหาเถรกับภิกษุบริษัททั้งหลาย
จารึกวัดป่าแดง แผ่นที่ 3, 1/15-16, พ.ศ. 1949 (Fine Arts Department, 2005: 332)

ตัวอย่างที่ 7 พระเจ้าแม่ศรีมหาดา ขอปรารถนาเป็นผู้ชายชั่วหน้า จงข้าได้เป็นศิษย์ตนพระศรีอารีย
โพธิสัตว์เจ้า แต่ทานข้าทั้งผองแห่งพระองค์เจ้าอยู่หัวทั้งสองกับแม่พระพิลกแลแม่ศรี
ให้เป็นข้าถึงจันทน์พระเจ้า สิ้นเบี้ย 44,500
จารึกฐานพระพุทธรูปแม่ศรีมหาดา, 1/1-3, พศ. 20 (Fine Arts Department, 2005: 250)

ตัวอย่างที่ 8 พระมหาธรรมราชาธิราชแลศรีธรรมราชมาดากับด้วยปู่พระยาและฝูงนักปราชญ์
ทั้งหลาย มีต้นว่า...(รายชื่อนักปราชญ์)...ชุมนุมในกระลาอุโบสถอันอยู่ในทะเลนาง
จารึกวัดป่าแดง แผ่นที่ 3, 1/8-23, พ.ศ. 1949 (Fine Arts Department, 2005 : 331-332)

ในตัวอย่างที่ 5-8 ข้างต้น นามวลีที่ขึ้นหน้าคำว่า กับ และ กับด้วย ล้วนเป็นมนุษย์ ได้แก่ เจ้าเมืองไตรตรึงส์ นักปราชญ์ ราชกวี สุโพรานันทมหาเถร ภิกษุบริษัททั้งหลาย พระองค์เจ้าอยู่หัวทั้งสอง แม่พระพิลกแลแม่ศรีพระมหาธรรมราชาธิราชแล ศรีธรรมราชมาดา และ ปู่พระยาและฝูงนักปราชญ์ทั้งหลาย ทุกประโยคสื่อความหมายเดียวกัน คือ เป็นการรวมนามวลี 2 กลุ่ม เข้าเป็นหน่วยเดียวกัน

คำว่า กับ และ กับด้วย ใช้เป็นคำเชื่อมได้ทั้งในกรณีรวมมนุษย์เอกพจน์กับมนุษย์เอกพจน์ ดังตัวอย่างที่ 5 ในกรณี รวมมนุษย์เอกพจน์กับมนุษย์พหูพจน์ ดังตัวอย่างที่ 6 และในกรณีรวมมนุษย์พหูพจน์กับมนุษย์พหูพจน์ ดังตัวอย่างที่ 7 และ 8

ตัวอย่างที่ 5-8 ชี้ให้เห็นลักษณะการใช้ของคำว่า กับ และ กับด้วย ในฐานะคำเชื่อมนาม กล่าวคือ คำว่า กับ และ กับด้วย ไม่ได้จำกัดอยู่แต่เพียงการเชื่อมคำนามมนุษย์คนหนึ่งกับมนุษย์อีกคนหนึ่งเท่านั้น หากแต่เป็นการเชื่อมคำนามมนุษย์กลุ่มหนึ่งกับ มนุษย์อีกกลุ่มหนึ่ง จะเห็นว่า ในกรณีที่ เป็นกลุ่มมนุษย์ จะเป็นการเชื่อมนามโดยที่ไม่ได้ใช้คำว่า กับ เชื่อม แต่ใช้คำอื่นเพื่อแสดง ความเป็นพหูพจน์ เช่น ทั้งสอง แล และ ทั้งหลาย ทั้งนี้มนุษย์ที่จะอยู่ในกลุ่มเดียวกันจะต้องมีลักษณะร่วมกันหรือมีสถานภาพ ร่วมกันบางประการ ดังในตัวอย่างที่ 7 พระองค์เจ้าอยู่หัวทั้งสอง หมายความว่ามนุษย์ทั้ง 2 คนเป็น พระองค์เจ้าอยู่หัว เช่นเดียวกัน หรือในตัวอย่างที่ 8 พระมหาธรรมราชาธิราชแลศรีธรรมราชมาดา เมื่อเปรียบเทียบกับ ปู่พระยาและฝูงนักปราชญ์ทั้งหลาย แล้วพบว่า กลุ่มมนุษย์กลุ่มแรกมีสถานภาพทางสังคมสูงกว่ากลุ่มที่ 2 กล่าวคือ กลุ่มแรกเป็นชนชั้นกษัตริย์ ส่วนกลุ่มที่ 2 เป็น ชนชั้นขุนนาง นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังเห็นว่า ในการเชื่อมนามในสมัยสุโขทัยนั้นมีแนวโน้มที่จะกล่าวถึงผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าก่อน เนื่องจากเป็นชนชั้นผู้นำและอาจสะท้อนวัฒนธรรมการให้ความสำคัญแก่บุคคลสำคัญมากกว่ากลุ่มคนที่มีความต่ำกว่า

ความหมายที่ 3 ลักษณะที่ 2 : นาม₁ มีอรรถลักษณะเป็นมนุษย์ ส่วน นาม₂ มีอรรถลักษณะไม่ใช่มนุษย์

ตัวอย่างที่ 9 เมื่อก่อนผีฟ้าเจ้าเมืองศรีโสธรปุระให้ลูกสาวชื่อนางสุชมหาเทวีกับขรรค์ชัยศรี
ให้นามเกียรติแก่พ่อขุนผาเมืองเหียม พ่อขุนบางกลางหาวได้ชื่อศรีอินทราดินทราทิตย
 จารึกวัดศรีชุม, 1/32-34, ~พ.ศ. 1912 หรือหลังนั้น (Fine Arts Department, 2005 : 105)

ตัวอย่างที่ 10 แล้วท่านก็ช่วยประดิษฐานผู้คนอันแต่งกับปีการพยาบาลทั้งหลายหาลิเบรียน มีประธาน
คือนายเชียงศรีจันทร์กับทั้งนางสองร้อยล้าน
 จารึกวัดโสมการาม, 1/16-18, พ.ศ. 1956 (Fine Arts Department, 2005 : 399)

ในตัวอย่างที่ 9-10 ข้างต้น นามวลีที่อยู่หน้าคำว่า กับ และ กับทั้ง เป็นมนุษย์ ได้แก่ ลูกสาวชื่อนางสุชมหาเทวี และ นายเชียงศรีจันทร์ ในขณะที่นามวลีที่อยู่หลังคำว่า กับ และ กับทั้ง เป็นวัตถุสิ่งของ ได้แก่ ขรรค์ชัยศรี และ นางสองร้อยล้าน ทุกประโยคสื่อความหมายเดียวกัน คือ เป็นการรวมนามวลี 2 ส่วนเข้าเป็นหน่วยเดียวกัน ทั้งนี้ผู้วิจัยไม่พบกรณีที่นามวลีหน้าคำว่า กับ และ กับทั้ง เป็นวัตถุสิ่งของ แต่นามวลีหลังคำว่า กับ และ กับทั้ง เป็นมนุษย์ รวมถึงไม่พบการเชื่อมนามวลีที่เป็นพหูพจน์ คำว่า กับ และ กับทั้ง ในตัวอย่างที่ 9 และ 10 แสดงให้เห็นว่าในการเชื่อมนามในสมัยสุโขทัยนั้นมีแนวโน้มที่จะกล่าวถึงมนุษย์ก่อนที่จะกล่าวถึงวัตถุสิ่งของ และอาจจะสะท้อนความรู้เชิงสารานุกรมของคนในสมัยนั้นว่าวัตถุสิ่งของเป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิตต้องติดสอยห้อยตามสิ่งมีชีวิตไป ดังนั้นจึงให้ความสำคัญกับมนุษย์มากกว่าสิ่งอื่น ข้อสังเกตดังกล่าว นอกจากจะสะท้อนหลักคิดของผู้คนในสมัยสุโขทัยแล้ว ยังสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมของคนกลุ่มนี้อีกด้วย

ความหมายที่ 3 ลักษณะที่ 3 : นาม₁ และ นาม₂ มีอรรถลักษณะไม่ใช่มนุษย์

ตัวอย่างที่ 11 ถ้ายโคมลายดวงหนึ่ง ถ้ายบริพน์เล็กสิบดวง กับสารับลางพาน แต่งเป็นบายศรีบูชาพระเจ้า
 จารึกวัดเขมา, 1/23-25, พ.ศ. 2079 (Fine Arts Department, 2005 : 281-282)

ตัวอย่างที่ 12 แล้วจึงมาตั้งกระทำหอพระปฏิภมธรรมสังวรใจบูชาพระอภิธรรมกับด้วยพระบดินจินมาไว้
 จารึกวัดช้างล้อม, 1/41-42 ถึง 2/1, พ.ศ. 1927 (Fine Arts Department, 2005 : 145-147)

ตัวอย่างที่ 13 แล้วท่านประดิษฐานาร้อยหนึ่งเป็นข้าวสิบเกวียน(น) ไพรสิบเรือน แต่งพยาบาลวัดนั้น
ทั้งลังการามก็แล้ว คำนับกับทั้งบูรพารามก็แล้ว สมฤทธิทั้งศีลวิสุทธาวาส
 จารึกวัดโสมการาม, 1/28-32, พ.ศ. 1956 (Fine Arts Department, 2005 : 400)

ในตัวอย่างที่ 11-13 ข้างต้น นามวลีที่ใช้ร่วมกับคำว่า กับ กับด้วย และ ทั้ง...ก็แล้ว กับทั้ง...ก็แล้ว ล้วนเป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิตทั้งวัตถุสิ่งของและสถานที่ ได้แก่ ถ้ายโคมลายดวงหนึ่ง ถ้ายบริพน์เล็กสิบดวง สารับลางพาน พระอภิธรรม พระบดินจิน ลังการาม และ บูรพาราม ทุกประโยคสื่อความหมายเดียวกัน คือ เป็นการรวมนามวลี 2 กลุ่มเข้าเป็นหน่วยเดียวกัน ในกรณีที่นามวลีเป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิตนี้ พบการใช้เชื่อมนามวลีที่เป็นพหูพจน์เฉพาะนามวลีหน้าคำเชื่อมเท่านั้น ไม่พบนามวลีหลังคำเชื่อมที่เป็นพหูพจน์ดังตัวอย่างที่ 11

นอกจากนี้ ในตัวอย่างที่ 11 นามวลีที่อยู่หน้าคำเชื่อมเป็นการกล่าวถึงนามวลีหลายส่วนเรียงกัน กล่าวคือใช้คำว่า กับ เชื่อมนามวลีมากกว่า 2 ส่วน ทั้งนี้ผู้วิจัยสังเกตว่านามวลีทั้ง 2 ส่วนที่อยู่หน้าคำว่า กับ จะต้องเป็นนามวลีที่มีความหมายใกล้เคียงกัน ในที่นี้ทั้ง ถ้ายโคมลายดวงหนึ่ง และ ถ้ายบริพน์เล็กสิบดวง ล้วนเป็นภาชนะ ในขณะที่นามวลีที่อยู่หลังคำว่า กับ จะมีความหมายเป็นวัตถุ

⁸ ภาพพระพุทธรูปเจ้าที่วาดลงบนผืนผ้า ใช้สำหรับบูชา พจนานุกรมปัจจุบันเขียนว่า พระบรม

สิ่งอื่น ผู้วิจัยสังเกตว่าคำว่า *กั๊* จะใช้เชื่อมนามวลีมากกว่า 2 ส่วนได้อย่างจำกัด กล่าวคือ ใช้ได้เฉพาะกรณีที่นามวลีมีความหมายต่างกันเป็น 2 กลุ่ม เนื่องจากโดยทั่วไปหากผู้ใช้ภาษาไทยต้องการเชื่อมนามวลีมากกว่า 2 ส่วนมักจะเลือกใช้คำว่า *แะ* หรือ *และ* มากกว่าคำว่า *กั๊* เนื่องจากสามารถใช้เชื่อมนามวลีส่วนหน้าและนามวลีส่วนหลังได้ทั้งในกรณีที่ความหมายใกล้เคียงกันและในกรณีที่ความหมายต่างกันเป็น 2 กลุ่ม ในกรณีที่นามวลีทั้งหมดเป็นผลไม้เหมือนกัน เช่น มะละกอ *กั๊* กล้วย และ ส้ม คำว่าและจะใช้ได้ตามปกติ และมีนัยความหมายแสดงว่านามวลีทั้งหมดสมภาคกัน แต่หากใช้คำว่า *กั๊* ในกรณีดังกล่าวเป็น มะละกอ *กั๊* กล้วย *กั๊* ส้ม จะมีนัยความหมายต่างกันออกไป กล่าวคือ *มะละกอ* เป็นหน่วยหนึ่ง และ *กล้วยกับส้ม* เป็นอีกหน่วยหนึ่งที่อาจจะมีการรวมกันบางประการ ดังนั้น กล่าวได้ว่าการใช้คำว่า *กั๊* เชื่อมนามวลีที่มีมากกว่า 2 ส่วนนั้นมีที่ใช้อย่างจำกัดและมีปริบทการปรากฏเฉพาะ

ส่วนในตัวอย่างที่ 12-13 เป็นการเชื่อมนามด้วยคำเชื่อมผสม *กั๊* ด้วย *และ* ทั้ง...ก็แล้ว *กั๊* ทั้ง...ก็แล้ว เป็นปริบทที่นามวลีหน้าคำเชื่อมและนามวลีหลังคำเชื่อมล้วนเป็นสิ่งไม่มีชีวิตและเป็นนามวลีเอกพจน์ ทั้งนี้ ในตัวอย่างที่ 12 เป็นการเชื่อมระหว่างนามวลีที่มีความหมายเป็นเชิงเคารพในพระพุทธศาสนา ส่วนในตัวอย่างที่ 13 เป็นการเชื่อมระหว่างนามวลีที่มีความหมายเป็นสถานที่คือวัด จะสังเกตว่า นามวลีที่จะนำมาเชื่อมกันจะต้องมีความหมายไปในทางเดียวกันหรืออาจจะเป็นอย่างที่เข้าร่วมกัน

โดยสรุป คำว่า *กั๊* ในจารึกสุโขทัยที่เป็นคำเชื่อมนามมีความหมายทั้งสิ้น 1 ความหมาย คือ ‘แสดงการรวม’ ทั้งนี้ไม่ปรากฏความหมายย่อย แต่สามารถจำแนกปริบททางอรรถศาสตร์ของนามวลีที่ปรากฏร่วมกับคำเชื่อมได้ 3 ลักษณะ ได้แก่ นามวลีทั้งส่วนหน้าและส่วนหลังเป็นมนุษย์ นามวลีส่วนหน้าเป็นมนุษย์แต่นามวลีส่วนหลังไม่ใช่มนุษย์ และนามวลีทั้งส่วนหน้าและส่วนหลังไม่ใช่มนุษย์

กั๊ ที่เป็นคำนาม

นอกจากคำว่า *กั๊* จะเป็นคำบุพบทและคำเชื่อมนามแล้ว คำว่า *กั๊* ยังมีที่ใช้เป็นส่วนหนึ่งของคำนาม *กั๊* ข้าว ตามกรอบประโยคทดสอบของวิจิตรนันทน์ ภาณุพงศ์ (Panupong, 1981 : 52) ได้อีกด้วย ดังนี้

ก.	✗	✓	แล้ว
ข.	✗	กำลัง	✓
3 ก.	<i>กั๊</i> ข้าว	บุค	แล้ว
3 ข.	<i>กั๊</i> ข้าว	กำลัง	บุค

คำว่า *กั๊* ข้าว อยู่ในตำแหน่งเครื่องหมายกากบาท (✗) ได้ แต่ไม่สามารถอยู่ในตำแหน่งเครื่องหมายถูก (✓) ได้ จึงถือว่า คำว่า *กั๊* ข้าว จัดอยู่ในหมวดคำนาม ทำหน้าที่เป็นหน่วยประธาน หน่วยกรรมตรง หรือหน่วยเสริมอื่น ๆ ในประโยคได้ ทั้งนี้เนื่องจากคำว่า *กั๊* ข้าว เป็นวัตถุสิ่งของ ปริบทการใช้คำว่า *กั๊* ข้าว ที่พบได้ทั่วไปมากที่สุด คือ ปริบทที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยกรรมตรงหรือเป็นหน่วยเสริมในประโยค เนื่องจากเป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิต ส่วนปริบทที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยประธานของประโยค พบได้น้อย หากพบก็มักเป็นประโยคกรรม ดังตัวอย่างที่ 14

ตัวอย่างที่ 14 สิบพระราชนาน ทั้งสิ้นกรยาการ ทั้งสิ้นอันเป็น*กั๊* ข้าว จงหันคนหาได้พันล้าน

จารึกวัดบูรพาราม, 1/43-44, พ.ศ. 1956 (Fine Arts Department, 2005: 419)

ในตัวอย่างที่ 14 ข้างต้น ความหมายโดยรวมทั้งประโยคหมายถึงทรัพย์สินต่าง ๆ รวมถึงอาหารที่นำมาถวายวัดมีมูลค่าถึงพันล้าน ความหมายของคำว่า *กั๊* ในประโยคนี้ คือ อาหารที่กินร่วมกับข้าว

โดยสรุป คำว่า *กั๊* ในจารึกสุโขทัยใช้เป็นส่วนหนึ่งของคำนาม *กั๊* ข้าว มีความหมายทั้งสิ้น 1 ความหมาย คือ ‘อาหารสำหรับกินร่วมกับข้าว’ ทั้งนี้ เนื่องจากความหมายของ *กั๊* ข้าว เป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิต จึงพบปริบทที่ทำหน้าที่เป็นส่วนกรรมตรงหรือส่วนเสริมได้มากกว่าปริบทที่ทำหน้าที่เป็นส่วนประธาน และหากเป็นส่วนประธานก็จะปรากฏในประโยคกรรม

สรุป อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการศึกษา

คำว่า *กั๊* เป็นคำหนึ่งที่มีหลักฐานการใช้มาตั้งแต่สมัยสุโขทัย จากการรวบรวมข้อมูลจารึกสมัยสุโขทัย โดยใช้หนังสือ “ประชุมจารึก ภาคที่ 8 จารึกสุโขทัย” ที่กรมศิลปากรจัดพิมพ์เผยแพร่เมื่อปี พ.ศ. 2548 พบจารึกที่ปรากฏคำว่า *กั๊* ทั้งหมด 17 หลัก และในจารึกจำนวนนี้พบการปรากฏของคำว่า *กั๊* เป็นจำนวนรวมกันทั้งสิ้น 55 ตัวอย่าง

ในจำนวน 55 ตัวอย่างสามารถจำแนกหมวดคำของคำว่า *กั๊* ตามเกณฑ์ “ตำแหน่ง” โดยใช้กรอบประโยคทดสอบของ วิจิตร ภาณุพงศ์ (Panupong, 1981) ได้เป็น 3 หมวดคำ มีความหมายของคำว่า *กั๊* จำนวนทั้งสิ้น 4 ความหมาย ดังนี้ **หมวดคำบุพบท (PREPOSITION)** มี 2 ความหมาย ได้แก่ 1) ‘บ่งชี้ผู้ร่วม (together with/in accompany with)’ และ 2) ‘บ่งชี้จุดหมาย (showing destination of someone/something)’ ส่วน **หมวดคำเชื่อมนาม (NOUN PHRASE CONJUNCTION)** มี 1 ความหมาย คือ 3) ‘แสดงการรวม (and/including)’ และ **หมวดคำนาม (NOUN)** มี 1 ความหมาย คือ 4) ‘อาหารสำหรับกินร่วมกับข้าว (side dishes/food that eaten or served with plain rice)’ นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้นับจำนวนความถี่และสัดส่วนการปรากฏของคำว่า *กั๊* ในแต่ละความหมาย ดังแผนภูมิวงกลมต่อไปนี้

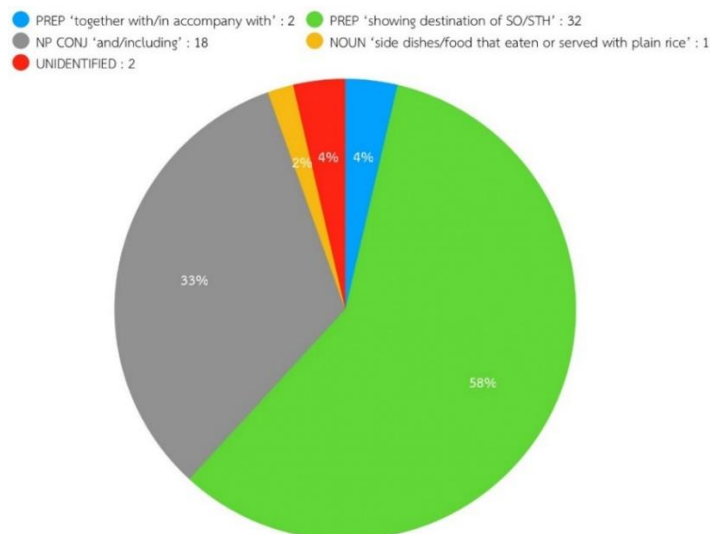

Figure 2 A proportional data of /kàp/ meanings in the Sukhothai period

(Source: Nuchpraharn & Pothipath, 2023)

จากแผนภูมิจะเห็นว่าความหมายที่ปรากฏในสัดส่วนมากที่สุด คือ คำบุพบทที่แสดงความหมาย ‘บ่งชี้จุดหมาย’ พบถึง 32 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 58 โดยส่วนใหญ่แสดงความหมายย่อย ‘บ่งชี้จุดหมายการส่งมอบ’ เนื่องจากเนื้อหาในจารึกสุโขทัยแสดงถึงวัตถุประสงค์ว่าจารึกขึ้นเพื่อบันทึกการถวายวัตถุสิ่งของต่าง ๆ เป็นพุทธบูชา คำว่า *กั๊* ในบริบทดังกล่าวมักปรากฏร่วมกับคำกริยาแสดงการยื่นส่ง เช่น *ให้ไว้ฝาก* และนามวลีที่อยู่หลังคำว่า *กั๊* มักปรากฏเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา เช่น *อาราม พระเจ้า ศาสนา เจติย์ พินาร*

ส่วนคำว่า *กั๊* ที่เป็นคำบุพบทที่แสดงความหมาย ‘บ่งชี้ผู้ร่วม’ พบเพียง 2 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 4 แม้ว่าจะพบในสัดส่วนน้อย แต่ความหมายนี้เป็นความหมายที่ใกล้เคียงกับความหมายเชิงมนทัศน์ ‘แสดงการมีส่วนร่วมในสถานการณ์’ มากที่สุด อนึ่ง ผู้วิจัยพบว่าในจารึกสุโขทัยนิยมใช้คำว่า *ด้วย* ในการแสดงความหมาย ‘บ่งชี้ผู้ร่วม’ มากกว่าคำว่า *กั๊* แสดงให้เห็นว่าในสมัยสุโขทัย คำว่า *กั๊* ได้ผ่านพัฒนาการมาเป็นระยะหนึ่งแล้ว ทำให้พบการใช้ความหมายที่กลายมาแล้วมากกว่าการใช้ความหมายดั้งเดิม และพบการสับหลักการใช้กันระหว่างคำว่า *กั๊* กับคำว่า *ด้วย*

นอกจากนี้ ความหมายที่ปรากฏในสัดส่วนมาตรากรองเป็นอันดับที่ 2 คือ คำเชื่อมนามที่แสดงความหมาย ‘แสดงการรวม’ พบ 18 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 33 โดยทั่วไปความหมายนี้มีนัยความหมายเน้นการเชื่อมนามวลี 2 กลุ่ม นอกจากในแง่ความหมายแล้ว ความหมายนี้มีปริบทการปรากฏหลากหลาย กล่าวคือ สามารถปรากฏร่วมกับนามวลีทั้งที่เป็นเอกพจน์ และพหูพจน์ อย่างไรก็ตาม การใช้คำว่า กับ ในการเชื่อมนามวลียังมีปริบทการใช้ที่ค่อนข้างเฉพาะ กล่าวคือ เมื่อนำมาใช้เชื่อมนามวลีที่มีความเสมอภาคมากกว่า 2 กลุ่ม จะทำให้เกิดการตีความความหมายที่ต่างออกไป ซึ่งเกิดจากการที่คำว่า กับ เน้นการเชื่อมนามวลี 2 กลุ่ม เมื่อมีนามวลีกลุ่มที่ 3 เพิ่มเข้ามา จึงอาจตีความว่า กับ ทำหน้าที่เชื่อมนามวลีที่อยู่หน้าคำว่า กับ เท่านั้น นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่านามวลีที่ปรากฏร่วมกับคำว่า กับ อาจเป็นได้ทั้งมนุษย์และสิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์ โดยที่มักยกสิ่งที่มีสถานภาพสูงกว่ามาเป็นนามวลีส่วนหน้า เช่น พระมหากษัตริย์กับขุนนาง มนุษย์กับข้าวของเครื่องใช้

ประการสุดท้าย ผู้วิจัยพบว่าคำว่า กับข้าว เป็นคำนามที่มี กับ เป็นองค์ประกอบ การปรากฏใช้ของคำว่า กับ ในปริบทนี้พบเพียง 1 ตัวอย่างในจารึกสุโขทัย คิดเป็นร้อยละ 2 คำว่า กับข้าว มีความหมายว่า ‘อาหารสำหรับกินร่วมกับข้าว’ ทั้งนี้ เนื่องจากความหมายของ กับข้าว เป็นสิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์ ที่ขาดอำนาจในการกระทำการแบบสกรรม จึงพบปริบทดังกล่าวในประโยคกรรม

โดยสรุป ผู้วิจัยพบว่าความหมายเชิงปริบททุกความหมายมีจุดเชื่อมโยงกันเป็นความหมายเดียว คือ ความหมายเชิงมโนทัศน์ ‘แสดงการมีส่วนร่วมในสถานการณ์’ ส่วนความหมายที่พบทั้ง 4 ความหมายนั้นมีแง่มุมทางความหมายแตกต่างกัน เนื่องจากอิทธิพลจากปริบททั้งทางอรรถศาสตร์และวากยสัมพันธ์ ดังนั้น ความหมายที่หลากหลายของคำว่า กับ ในจารึกสุโขทัย ไม่ได้เกิดจากการพ้องรูปพ้องเสียง แต่เกิดจากการมีหลายความหมาย ผู้วิจัยมุ่งหวังว่าการตีความความหมายของคำว่า กับ โดยวิเคราะห์ปริบททางอรรถศาสตร์และวากยสัมพันธ์จะช่วยให้เห็นว่าความหมายของคำว่า กับ มีการขยายออกและการขยายออกนั้นเป็นไปโดยกลไกทางปริธาน ซึ่งไม่มีงานวิจัยใดในอดีตเคยวิเคราะห์แนวทางนี้มาก่อน ยิ่งไปกว่านั้น ผลการศึกษานี้ยังช่วยให้เห็นหลักคิดและวัฒนธรรมของคนไทยในสมัยสุโขทัยที่สะท้อนผ่านการใช้ภาษาได้เป็นอย่างดี

2. อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาความหมายของคำว่า กับ ในจารึกสุโขทัย ทำให้เห็นข้อมูลที่น่าจะนำมาอภิปรายผลต่อไป ผู้วิจัยได้จำแนกประเด็นที่จะอภิปรายออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

2.1 อิทธิพลของปริบทที่มีผลต่อความหมาย (ความหมายย่อยของจุดหมาย)

การวิเคราะห์ความหมายของคำโดยใช้ปริบททางอรรถศาสตร์และวากยสัมพันธ์ชี้ให้เห็นว่าปริบทมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการเข้าใจความหมายของคำ หากปริบทเปลี่ยนไปก็จะก่อให้เกิดการตีความใหม่ ยกตัวอย่างเช่น ความหมาย ‘บ่งชี้จุดหมาย’ ที่มี ความหมายย่อย 2 ความหมาย เกิดขึ้นจากการที่คำกริยากลุ่มหนึ่งมีนัยความหมายบางอย่างถูกขบขันขึ้นมา แท้จริงแล้ว คำกริยาแสดงการยื่นส่งก็เป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่รูปแบบหนึ่ง เพียงแต่แสดงมโนทัศน์ที่ขบขันการย้ายที่เข้าไปอยู่ในการถือครองของจุดหมาย ต่างกับคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ที่เน้นเพียงมโนทัศน์ของการไปถึงจุดหมายเท่านั้น ดังตัวอย่างภาพร่างเปรียบเทียบต่อไปนี้

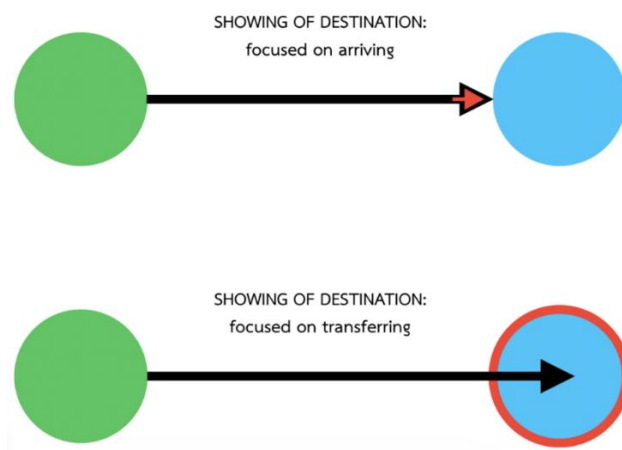

Figure 3 A Comparison between the concepts of 'showing of destination' in two distinctive focus

(Source: Nuchpraharn & Pothipath, 2023)

จากกรณีดังกล่าว ทำให้เกิดคำถามต่อไปอีกว่า หากความหมายย่อยทั้ง 2 ความหมาย รวมถึงความหมายหลัก 4 ความหมายได้แตกความหมายออกไปในสมัยหลังสุโขทัย จะทำให้ภาษาไทยมีความหมายของคำว่า กั๊ว มากขึ้นเพียงใด

2.2 อิทธิพลของสำนวนแปลจากภาษาบาลีในภาษาไทย

คำเชื่อมผสม กั๊วด้วย เป็นคำเชื่อมนามที่อาจได้รับอิทธิพลมาจากสำนวนแปลภาษาบาลี อัสนี พูลรักษ์ (Poolrak, 2019 : 14-17) ได้ตั้งข้อสันนิษฐานไว้ว่าคำเชื่อมผสม กั๊วด้วย เกิดจากการแปลตามข้อกำหนดการแปลโดยพยัญชนะซึ่งเป็นการแปลตรงตามรูปศัพท์ กล่าวคือ คำว่า สห และ สหุธิ ในภาษาบาลีเป็นคำที่มีความหมาย 'บ่งชี้ผู้ร่วม' กำหนดให้แปลตามรูปศัพท์เป็นคำว่า กั๊ว แต่คำว่า สห และ สหุธิ ก็ถูกนำไปใช้แสดงความหมาย 'บ่งชี้เครื่องมือ' ได้เช่นกัน ทั้งนี้ตามตำราการแปลโดยพยัญชนะเพื่อบอกเครื่องมือ นั้น ได้กำหนดให้เติมคำว่า ด้วย นำหน้านามวลี จึงทำให้เมื่อจะต้องแปลตรงตามรูปศัพท์แล้ว ก็จะต้องเรียบเรียงเป็น กั๊ว+[ด้วย+นามวลี] ต่อมาจึงเกิดการตีความหมายใหม่ว่าเป็นการใช้คำเชื่อมผสมเป็น [กั๊ว+ด้วย]+นามวลี อาจกล่าวได้ว่าการใช้คำเชื่อมคู่กันเช่นนี้เป็นหลักฐานหนึ่งแสดงถึงอิทธิพลการแปลภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทย

2.3 ตัวอย่างที่ไม่สามารถพิจารณาความหมายได้

ในระหว่างรวบรวมข้อมูลและพิจารณาความหมายตามปริบท ผู้วิจัยพบตัวอย่างที่ไม่สามารถพิจารณาความหมายได้จำนวน 2 ตัวอย่าง ดังนี้

ตัวอย่างที่ 15 หนทางสาธุสัตบุรุษทั้งหลาย(ไป)พบไปเห็นเป็นอันมีตมณฑลอันธการแต่เราหนึ่งโสดแด
_____ (บริ)สุทธศีลอันยังธรมานในประเทศเราก็คดี ประเทศเจ้าพระยา(กั๊ว)บหัตร์
แต่เรา อย่าให้เอาบิดนทิตบาตแต่เราเลย

จารึกเจดีย์น้อย, 1/22-25, พศ. 20-21 (Fine Arts Department, 2005 : 440)

ตัวอย่างที่ 16 ผู้คนอันมีในเมืองหริภุญชัยนี้ก็ดีใจเรามีใจศรัทธาแก่พระมหาเถรเป็นเจ้า บางคนเข้าบวช
จำศีลกระทำวิระอันดีแห่งสำนักพระมหาเถรเป็นเจ้า แต่นั้นจึงบังเกิดเป็นบุญธรรม
หนักหนา พระมหาเถร(เป็น)เจ้ามาอยู่บ่มินานเท่าใด ท่านจึงรำพึง ไปมาพิจารณา
_____ สนั่น กั๊วพระพุทธรูปอันสถิตอยู่ด้านปลา _____ ก นี้
อันอาจารย์เถาแก่แต่ชั่วก่อนหากกระทำประ _____ มหาเถรเป็นเจ้าจึงตรัสได้
ด้วยกำลังปัญญา จัก _____ ธ _____ ชนคนสัปปุรุษทั้งหลาย
_____ พระเป็น _____ เถิดหัว _____

จารึกวัดพระยืน, 1/31-40, พ.ศ. 1914 (Fine Arts Department, 2005 : 132)

จากตัวอย่างที่ 15 และ 16 ข้างต้น จะเห็นได้ว่าเป็นส่วนของจารึกที่ชำรุดเสียหายและมีข้อความเลือนหายไป ทำให้ไม่สามารถทำความเข้าใจความหมายของคำว่า *กัป* ได้แน่ชัด แม้จะพิจารณาบริบทข้อความที่กว้างขึ้นก็ยังเข้าใจได้ยาก ในประโยคที่ 15 เป็นกรณีที่คำว่า *กัป* เหลือเพียงตัว บ ใไม่กับไม้หันอากาศ (ในจารึกเขียนไม้หันอากาศอยู่บนตัวสะกด) แต่ผู้ปริวรรตเห็นว่าควรอ่านเป็นคำว่า *กัป* จึงได้วงเล็บตัว ก ไก่ไว้ อีกกรณีหนึ่งคือตัวอย่างที่ 16 ข้อความหน้าคำว่า *กัป* เลือนหายไป ไม่ปรากฏส่วนกริยาวิเศษณ์ของประโยค แม้ว่าจะพอสันนิษฐานได้ว่า *กัป* ในตัวอย่างนี้มีความหมาย ‘บ่งชี้จุดหมาย’ เนื่องจากนามวลีที่ตามหลังคำว่า *กัป* เป็น *พระพุทธรูป* ซึ่งเป็นบริบทที่พบมากในความหมาย ‘บ่งชี้จุดหมาย’ แต่เนื่องจากขาดองค์ประกอบของประโยคที่แน่ชัด และยังมีความเป็นไปได้ว่าข้อความที่เลือนหายไปอาจเป็นคำนาม เพราะปรากฏคำว่า *นี้* ซึ่งเป็นคำระบุเฉพาะที่ใช้ประกอบหลังคำนาม หากข้อความ *วสนี้* เป็นนามวลีก็อาจพิจารณาว่าคำว่า *กัป* เป็นคำเชื่อมนามมีความหมาย ‘แสดงการรวม’ ได้เช่นกัน

3. ข้อเสนอแนะ

หลังจากได้ศึกษาความหมายของคำว่า *กัป* ในจารึกสุโขทัย ผู้วิจัยสังเกตเห็นประเด็นที่สามารถนำไปต่อยอดศึกษาวิจัยได้ในอนาคต โดยจำแนกประเด็นที่จะเสนอแนะออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

3.1 ศึกษาการเปลี่ยนแปลงด้านความหมายของคำว่า *กัป* ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน

ในบทความเรื่องนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาความหมายของคำว่า *กัป* เฉพาะในสมัยสุโขทัย พบว่าปริบทการใช้ในความหมายจำนวนหนึ่งมีแนวโน้มที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงทางความหมายในสมัยหลังจากสุโขทัย เมื่อเปรียบเทียบการใช้ของคำว่า *กัป* ในภาษาไทยปัจจุบันพบว่ามีความหมายที่หลากหลายมากกว่าในสุโขทัย ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าในช่วงเวลาตั้งแต่สิ้นสุดสมัยสุโขทัยจนถึงสมัยปัจจุบัน คำว่า *กัป* น่าจะผ่านการเปลี่ยนแปลงทางความหมายอีกพอสมควร สังเกตได้จากความหมายและตัวอย่างการให้ความหมายของคำว่า *กัป* ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้แก่ ‘บอกเครื่องมือที่กระทำ’ เช่น *ไต้ยีนมากัป* หรือ ‘บอกสถานที่’ เช่น *นั่งกัปพื้น* หรือ ‘บอกผู้ถูกกระทำ’ เช่น *เขาร้ายกัปฉัน* (The Royal Institute, 2013 : 106) ความหมายเหล่านี้ยังไม่พบในจารึกสุโขทัย จึงน่าจะเป็นความหมายที่เกิดขึ้นในสมัยหลัง

อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาในบทความเรื่องนี้ก็พอสันนิษฐานได้ว่าความหมายในสมัยสุโขทัยจะขยายความหมายกลายเป็นความหมายใดในสมัยหลัง ยกตัวอย่างเช่น ความหมาย ‘บ่งชี้จุดหมายของการเคลื่อนที่’ อาจกลายเป็นความหมายแสดงสถานที่ เช่น *นั่งกัปพื้น* กล่าวคือ คำว่า *นั่ง* แม้ว่าจะเป็นคำกริยาแสดงอาการอยู่ ณ ที่ใดที่หนึ่ง แต่เหตุการณ์การอยู่กับที่นี้ก็เกิดมาจากเหตุการณ์การเคลื่อนที่เข้ามาหนึ่ง นอกจากนี้ ในกรณีของคำว่า *กัปข้าว* ที่พบในจารึกสุโขทัย ผู้วิจัยก็สังเกตว่าในปัจจุบันคำว่า *กัป* คำเดียวก็มีความหมายว่า ‘อาหารสำหรับกินร่วมกับข้าว’ ได้ ในอนาคตข้อมูลในบทความนี้สามารถนำไปต่อยอดศึกษาการเปลี่ยนแปลงด้านความหมายของคำว่า *กัป* ตั้งแต่สมัยสุโขทัยมาจนถึงปัจจุบันได้ โดยอาจใช้มุมมองจากแนวคิดเรื่องกระบวนการกลายเป็นรูปไวยากรณ์⁹ (Grammaticalization) ประกอบเพื่อช่วยให้เข้าใจกลไกและกระบวนการเปลี่ยนแปลง

ในปัจจุบัน มีนักวิจัยหลายท่านสนใจศึกษาการเปลี่ยนแปลงด้านความหมายของคำตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน โดยนิยมใช้แนวคิดเรื่องกระบวนการกลายเป็นรูปไวยากรณ์เป็นกรอบการวิเคราะห์และนิยมศึกษาคำที่มีลักษณะเป็นคำเชื่อมยกตัวอย่างเช่น วิทยานิพนธ์เรื่อง “พัฒนาการของพหูพจน์ที่ของคำว่า ซึ่ง ในภาษาไทย” ของนัทรชนัน เยาววัฒน์ (Yaowapat, 2008) วิทยานิพนธ์เรื่อง “การกลายเป็นคำไวยากรณ์ของ “ด้วย” ของนพรัฐ เสน่ห์ (Sanah, 2013) วิทยานิพนธ์เรื่อง “พัฒนาการของคำว่า “บน” ในภาษาไทย : การศึกษาตามแนวอรรถศาสตร์ปริชาน” ของภกต เทียมทัน (Thiamthan, 2018) วิทยานิพนธ์เรื่อง “พัฒนาการของคำว่า “เลย” ในภาษาไทย” ของวรรณภา สรรพสิทธิ์ (Sapphasit, 2019) วิทยานิพนธ์เรื่อง “คำบุพบท “แก่” : การศึกษาเชิงประวัติ” ของศุภชัย ต๊ะวิชัย (Tawichai, 2020) งานวิจัยเหล่านี้ล้วนเป็นการศึกษาการเปลี่ยนแปลงด้านหน้าที่

⁹ กระบวนการกลายเป็นรูปไวยากรณ์ หมายถึง กระบวนการที่คำคำหนึ่งแสดงหน้าที่ทางไวยากรณ์ได้มากกว่าเดิมเมื่อผ่านกาลเวลา (Thepkanjana, 2016: 14) กระบวนการกลายเป็นรูปไวยากรณ์มุ่งเน้นศึกษาสาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง กลไกทางภาษาที่เกี่ยวข้อง รวมถึงวิเคราะห์ลักษณะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในกระบวนการ

และความหมายของคำเชื่อม โดยใช้แนวคิดเรื่องกระบวนการกลายเป็นรูปไวยากรณ์เป็นกรอบในการวิเคราะห์ ซึ่งชี้ให้เห็นลักษณะร่วมของคำเชื่อมที่มีแนวโน้มจะขยายหน้าที่และความหมายเพิ่มมากขึ้นตามยุคสมัย และอาจพบการสูญหายหน้าที่หรือสูญเสียความหมายในบางสมัยได้ ทั้งนี้กระบวนการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดขึ้นจากการวิเคราะห์ใหม่ กล่าวคือ เมื่อคำมีปริบทการปรากฏเปลี่ยนไป จะส่งผลให้การวิเคราะห์หน้าที่และการตีความความหมายของคำนั้น ๆ เปลี่ยนตามไปด้วย ผู้วิจัยสังเกตว่างานวิจัยที่ศึกษา ก่อน พ.ศ. 2560 (ค.ศ. 2017) จะมุ่งเน้นศึกษาตามแนวคิดเรื่องกระบวนการกลายเป็นรูปไวยากรณ์เป็นแนวคิดหลัก ส่วนงานวิจัยที่ศึกษาหลัง พ.ศ. 2560 (ค.ศ. 2017) นิยมนำกระบวนการทางปริธานตามแนวคิดเรื่องอรรถศาสตร์ปริธานมาศึกษา ร่วมด้วย งานวิจัยกลุ่มใหม่นี้ชี้ให้เห็นว่ากระบวนการอุปลักษณะและกระบวนการนามนัยมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้การวิเคราะห์ใหม่เกิดขึ้นได้ และกระบวนการทางปริธานยังมีส่วนช่วยให้สามารถเชื่อมโยงระหว่างความหมายตามปริบทแต่ละความหมายได้ชัดเจนขึ้น

งานวิจัยทั้ง 5 เรื่องข้างต้นเป็นการศึกษาคำเชื่อมรายคำในภาษาไทย โดยเน้นภาษาที่ใช้กันทั่วไปเป็นภาษากลางของชาติ แต่ในบทความเรื่องนี้มุ่งเน้นศึกษาภาษาที่ปรากฏในจารึกสุโขทัยเท่านั้น หากมองในเชิงประวัติศาสตร์แล้ว เมืองสุโขทัยมีช่วงเวลา ร่วมสมัยกับเมืองอยุธยา อาจนับได้ว่าบทความเรื่องนี้ก็เป็นงานวิจัยอีกเรื่องหนึ่งที่ศึกษาภาษาถิ่นสุโขทัยในสมัยอดีต ผู้วิจัยพบว่า มีงานวิจัยภาษาถิ่นเชิงประวัติที่น่าสนใจ คือ วิทยานิพนธ์เรื่อง “คำเชื่อมในภาษาไทยถิ่นใต้ : การศึกษาเชิงประวัติ” ของอภิญา แก้วอุทัย (Keawuthai, 2019) เป็นการเก็บข้อมูลเชิงประวัติจากจารึกที่พบในภาคใต้ เช่น เมืองนครศรีธรรมราช เมืองไชยา ซึ่งเป็นเมืองที่ร่วมสมัยกับเมืองอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ความหมายของคำเชื่อมมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงโดยการเพิ่มหน้าที่สูญหายหน้าที่ และคงหน้าที่ โดยมีกลไกที่สำคัญคือการวิเคราะห์ใหม่ อุปลักษณะ และนามนัย หากในอนาคตมีการศึกษาพัฒนาการของคำเชื่อมในภาษาถิ่นอื่น ๆ มากขึ้น ก็จะช่วยเติมเต็มองค์ความรู้เกี่ยวกับคำเชื่อมในภาษาไทยเชิงประวัติให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

3.2 ศึกษาการเปลี่ยนแปลงด้านความหมายของคำว่า กับ ในสมัยก่อนสุโขทัย

นอกจากการศึกษาความเปลี่ยนแปลงด้านความหมายจากสมัยสุโขทัยถึงสมัยปัจจุบันแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษการเปลี่ยนแปลงด้านความหมายที่เกิดขึ้นก่อนก็มีความน่าสนใจไม่แพ้กัน ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าคำว่า กับ ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงมาก่อนสมัยสุโขทัย เนื่องจากมีข้อบ่งชี้ 2 ประการที่แสดงให้เห็นว่าคำว่า กับ ได้ผ่านเส้นทางพัฒนาการมาแล้วระดับหนึ่ง ดังนี้

ประการที่หนึ่ง ความหมายที่ปรากฏถี่มากที่สุดไม่ใช่ความหมายที่ใกล้เคียงกับความหมายเชิงมนทัศน์ หากพิจารณาแล้ว ความหมาย ‘บ่งชี้ผู้ร่วม’ มีความหมายใกล้เคียงกับความหมายเชิงมนทัศน์ ‘แสดงการมีส่วนร่วมในสถานการณ์’ มากที่สุด กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เมื่อกล่าวถึงคำว่า กับ ความหมายแรกที่คนนึกถึงคือความหมาย ‘บ่งชี้ผู้ร่วม’ แต่ปรากฏว่าในสมัยสุโขทัยกลับพบความหมาย ‘บ่งชี้จุดหมาย’ ปรากฏใช้ถี่มากที่สุด ทั้ง ๆ ที่น่าจะเป็นความหมายที่ห่างไกลความหมายเชิงมนทัศน์มากที่สุดจากความหมายจำนวน 4 ความหมาย

ประการที่ 2 คำนาม กับข้าว พบปรากฏใช้ครั้งแรกในสมัยสุโขทัย และก็มีใช้เป็นคำประสมอยู่แล้ว ผู้วิจัยจึงไม่สามารถหาหลักฐานที่แสดงถึงจุดเชื่อมโยงที่ กับ ‘บ่งชี้ผู้ร่วม’ จะใช้คู่กับคำว่า ข้าว จนกลายเป็นคำประสม การที่คำสองคำประสมกันได้นั้น จำเป็นต้องมีใช้คู่กันมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง จึงจะผูกติดเป็นหน่วยเดียวกันได้

หากมีการสืบค้นในภาษาอื่นที่อยู่ในตระกูลภาษาขร้า-ไท (Kra-Dai languages)¹⁰ ก็อาจจะช่วยให้เข้าใจการเปลี่ยนแปลงทางด้านความหมายที่ทำให้ได้ข้อสรุปว่าเหตุใดในสมัยสุโขทัยมีคำว่า กับ ใช้แตกต่างกันออกไปถึง 4 ความหมาย

3.3 ศึกษาเปรียบเทียบการใช้คำว่า กับ กับคำอื่นที่แสดงความหมายใกล้เคียงกัน

ผู้วิจัยเห็นว่าคำว่า กับ ที่เป็นคำเชื่อมนาม มีความหมาย ‘แสดงการรวม’ มีลักษณะการใช้ใกล้เคียงกับคำว่า แล หรือ และ จากผลการวิจัยพบว่าแม้ว่าคำว่า กับ กับ แล/และ จะมีความหมายใกล้เคียงกันและนำมาใช้เป็นคำเชื่อมนามได้เหมือนกัน แต่หากได้วิเคราะห์ปริบทการปรากฏอย่างละเอียดก็จะพบว่าคำที่ทำหน้าที่เดียวกันนี้อาจมีการสับหลักหน้าที่กัน ในกรณีของ กับ กับ แล และ คำว่า กับ จะใช้เชื่อมนามได้จำกัดกว่าคำว่า แล และ นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังเห็นว่าคำว่า กับ มักใช้ในภาษาที่มีระดับความเป็นทางการ

¹⁰ ตระกูลภาษาขร้า-ไท (Kra-Dai languages) ในอดีตรู้จักกันในชื่อตระกูลภาษาไท-กะได ภาษาไทยจัดอยู่ในตระกูลภาษานี้

น้อยกว่าคำว่า และ จึงน่าจะสนใจว่าคำว่า กับ จะมีความหมายซ้อนทับกับคำใดได้อีกบ้าง และมีลักษณะการสับหลักหรือแข่งขันกันในเชิงหน้าที่ทางไวยากรณ์อย่างไร

References

- Bandhumedha, D. (1986). *The Use of Conjunctions in the Ratanakosin Period*. Doctoral Dissertation, Ph.D. in Thai, Chulalongkorn University, Thailand. (In Thai)
- Chotitearawong, J. (1981). *The Usage of Conjunctions in the Sukhothai, Ayudh-ya and Ratanakosin Periods: A Comparative Study*. Doctoral Dissertation, Ph.D. in Thai, Chulalongkorn University, Thailand. (In Thai)
- Croft, W. & Cruse, D. A. (2004). *Cognitive Linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Cruse, D. A. (1988). "Word Meaning and Encyclopedic Knowledge". In W. Hüllen & R. Schulze (Ed.), *Understanding the Lexicon: Meaning, Sense and World Knowledge in Lexical Semantics*, pp. 73-84, New York: Max Niemeyer Verlag.
- Cruse, D. A. (2000). *Meaning in Language: An Introduction to Semantics and Pragmatics*. Oxford University Press.
- Evans, V. & Green, M. (2006). *Cognitive Linguistics: An Introduction*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Fine Arts Department. (2005). *The Eighth Series of Stone Inscriptions: The Sukhothai Stone Inscriptions*. Bangkok: Fine Arts Department. (In Thai).
- Harley, H. (2010). "Thematic Roles". In P. Hogan (ed.), *The Cambridge Encyclopedia of the Language Sciences*, pp. 861-862, Cambridge: Cambridge University Press.
- Keawuthai, A. (2019). *Connectors in Southern Thai Dialect: A Historical Study*. Doctoral Dissertation, Ph.D. in Thai, Chulalongkorn University, Thailand. (In Thai)
- Langacker, R. W. (1987). *Foundations of Cognitive Grammar: Volume I: Theoretical Prerequisites*. Stanford: Stanford University Press.
- Langacker, R. W. (1991). *Concept, Image, and Symbol: The Cognitive Basis of Grammar*. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Nida, E. A. (1979). *Componential analysis of meaning: An introduction to semantics structures*, 2nd ed. The Hague: Mouton Publishers.
- Nuchpraham, K. & Pothipath, V. (2023). *Figure 1 /kàp/ in the Sukhothai period has 4 distinctive meanings which connected to a single Conceptual Meaning*.
- Nuchpraham, K. & Pothipath, V. (2023). *Figure 2 A proportional data of /kàp/ meanings in the Sukhothai period*.
- Nuchpraham, K. & Pothipath, V. (2023). *Figure 3 A Comparison between the concepts of 'showing of destination' in two distinctive focus*.
- Office of the Royal Society. (2017). *Dictionary of Linguistics (General Linguistics) by Office of the Royal Society*. Bangkok: Abiz Intergroup. (In Thai)
- Panupong, V. (1981). *The Structure of Thai*. Bangkok: Ramkhamhaeng University Press. (In Thai)
- Paholayuth, N. (1983). *The Use of Prepositions in the Sukhothai, Ayudhya and Ratanakosin Periods: A Comparative Study*. Doctoral Dissertation, Ph.D. in Thai, Chulalongkorn University, Thailand. (In Thai)
- Phraya Upakit Silapasan. (2005). *Principles of Thai Language*. Bangkok: Thai Watana Panich Press. (In Thai)
- Poolrak, A. (2019). *Expressions in Thai literature in relation to expressions in Pali and Sanskrit literature*. Doctoral Dissertation, Ph.D. in Thai, Chulalongkorn University, Thailand. (In Thai)
- Pothipath, V. (2014). Lexicalization in Thai. *Journal of Language and Linguistics*, 32(2), 1-24. (In Thai)

- Rattanaphanusorn, R. (2006). *Semantic Extension of Visual Perception Verbs in Thai*. Doctoral Dissertation, Ph.D. in Linguistics, Chulalongkorn University, Thailand. (In Thai)
- Sanah, N. (2013). *Grammaticalization of /dûaj/*. Master Thesis, M.A. in Thai, Chulalongkorn University. (In Thai)
- Sapphasit, W. (2019). *The Development of the Word /lôôy/ in Thai*. Doctoral Dissertation, Ph.D. in Thai, Chulalongkorn University, Thailand. (In Thai)
- Saralamba, C. (1995). *A conceptual study of /khǎw/*. Doctoral Dissertation, Ph.D. in Linguistics, Chulalongkorn University, Thailand. (In Thai)
- Tawichai, S. (2020). *The Preposition /kǎ:/: A Historical Study*. Doctoral Dissertation, Ph.D. in Thai, Chulalongkorn University, Thailand. (In Thai)
- The Royal Institute. (2013). *Royal Dictionary 2011*, in Honor of His Majesty King Bhumibol Adulyadej on the Auspicious Occasion of the 7th Royal Birthday Celebration, 5 December 2011. Bangkok: The Royal Institute. (In Thai)
- Thepkanjana, K. (2016). *Grammaticalization*. Bangkok: Project of Publishing Academic Works, Research Department, Faculty of Arts, Chulalongkorn University. (In Thai).
- Thiamthan, P. (2018). *Development of the Word /bon/ in Thai*. Doctoral Dissertation, Ph.D. in Thai, Chulalongkorn University, Thailand. (In Thai)
- Yaowapat, N. (2008). *The Development of the Multiple Functions of /sin/ in Thai*. Doctoral Dissertation, Ph.D. in Linguistics, Chulalongkorn University, Thailand. (In Thai)